

UREDNIŠTVO
IN UPRAVNIŠTVO
JE V LJUBLJANI.

POSAMEZNE
ŠTEVILKE PO 10
VINARJEV.

NOVA DOBA

NAROČNINA ZA
CELO LETO 6 K,
ZA POL LETA 3 K,
ZA ČETRT LETA
1 K 50 v.

V LJUBLJANI S
POŠILJANJEM NA
DOM ISTE CENE.

GLASILO SLOVENSKE GOSPODARSKE STRANKE.

IZHAJA VSAKO SOBOTO. — ZA OZANILA SE PLAČUJE OD TROSTOPNE PETIT-VRSTE PO 15 H, ČE SE OZANILA TISKA ENKRAT, PO 12 H, ČE SE TISKA DVAKRAT IN PO 9 H, ČE SE TISKA TRIKRAT ALI VEČKRAT. — DOPISE IZVOLITE FRANKOVATI. — ROKOPISOV NE VRAČAMO. — NA NAROČBE BREZ ISTODOBNE VPOŠILJATVE NAROČNINE SE NE OZIRAMO. — UPRAVNIŠTVO BLAGOVOLITE POŠILJATI NAROČNINE, REKLAMACIJE, OZANILA, T. J. ADMINISTRATIVNE STVARI.

Zrtev sistema.

(Dopis iz krogov dež. uradnikov.)

Tragičen samomor deželnega lekarnarja magistra Gjegereca razburja sedaj našo javnost in marsikdo, ki je preje apatično motril delovanje sedanjega ali pa prejšnjega deželnega odbora, pričel je sedaj zopet malo razmišljavati. Naj se o stvari sodi tako ali tako, naj se obsoja iz lahkomišelnosti izhajajoče vseskozi malenkostne in brezpomembne nedostatke, katere je imel pokojnik na vesti, strožje ali milejše, čim objektivneje motrimo celo afero, tem globokeje postaja za nas prepričanje, da je padel magister Gjegerec kot zopetna žrtev nezdravega režima v deželnem dvorecu. Znano je, da je prevzel magister Gjegerec svoje dne vodstvo novoustanovljene lekarne, ker ni bilo za to škandalozno slabo plačano mesto dobiti domačega lekarnarja. Ja, priznati moramo, da je zadel tedanji deželni odbor z njegovim imenovanjem terno, ker je pokojnik lekarno vzorno uredil in vsa leta svojega službovanja v interesu dežele vzorno in strokovnjaško vodil. Ne mislimo tu samo onega njegovega dela, katero je po predpisih moral izpolnjevati; ne da bi bil v to primoran, izdeloval je pokojnik v lastni lekarniški režiji gotove drage medikamente in druge spojine in s tem prihranil deželi na leto mnogo tisočakov. V tem oziru je posebno poudarjati trdovraten boj pokojnega proti nesramno dragim, drugače pa popolnoma brezpomembnim patentiranim sredstvom, koje so ravno v ljubljanski bolnici popolnoma brezsmiselno kar kupoma zapisovali v raznih oddelkih, ne da bi se kdo poučil o njih sestavinah. Pokojnik je skušal vsepovsod z velikim uspehom nadomestiti ta draga sredstva z zdravili, ki imajo v sebi sicer isti učinkujoči princip, kakor ona, ki pa so pogosto 2, 3, celo do 10 krat cenejša, ker se mora pri onih plačevati patent. Baš to njegovo povsem pravilno in hvalevredno postopanje v interesu dežele, ki ni pravilnemu zdravljenju pa niti najmanj škodovalo, je bilo vzrok nasprotstev, katera so mu postala končno usodepolna. Njegova skrupulozna natančnost nasproti podrejenim osebam napravila mu je pa tudi med temi nasprotnikov.

Tekom vseh let službovanja deželnega lekarnarja se ni nikdo niti najmanj brigal za njegovo notranje delovanje, kontrolirati ga pa tudi nihče ni mogel. Zato tudi ni bilo do sedaj nikake pritožbe, pa tudi nikakega priznanja za marljivo in uspešno delo. Pomisliti je potreba,

da je služboval magister Gjegerec peto leto brez vsake tudi najmanjše strokovnjaške kontrole in končno so s težkim trudom dobili vendar par malenkostnih točk, glede katerih je baje grešil. Obdolžilne točke priobčili bomo morda pri priliki, da bodo bralci izvedeli, zaradi kakih malenkosti se tira pri nas Slovencih zmožnega in uspešno delujočega človeka v smrt.

Ko je Gjegereca hlapec ovažil zaradi nekaterih kakor rečeno malenkostnih točk, seveda nikdo ni pomislil in tudi ne vedel, koliko tisočakov da je z lastno požrtvalno marljivostjo in ne da bi bil v to direktno zavezan, deželi prihranil tekem večletnega svojega službovanja. Tega ni nihče vedel, ker ni v celem deželnem dvorecu moza, ki bi imel le toliko vpogleda v lekarniško delo, kakor ga ima navadni hlapec lekarniški, imenovan laborant. Zato je tudi bila laborantova izpoved merodajna. Edini pa, ki bi lahko imel natančnejši vpogled v delovanje v lekarni in ki bi bil tudi v prvi vrsti poklican za zagovornika obdolženca, bolnišnični vodja, bil je iz nenaavedenih vzrokov prvi, ki je vrgel kamen na lekarnarja zaradi par kronic, katerih baje ta ni vpisal.

Glede preiskave omenjamo samo eno, da se je vršila zavratno in da se obdolženca ni poklicalo na zagovor. Vročili so mu dekret, na katerem mu očitajo pred končano preiskavo in predno se je imel priliko obdolženec zagovarjati, izrečno goljufivi način oškodovanja dežele. Ne suspensija, pač pa vnebovpijoči način preiskave, po katerem se obdolženec niti zagovarjati ne more, akoravno bi morda vse obdolžitve lahko ovrgel, in po katerem imajo tendenciozne in namenu prikrojene informacije gotovih oseb edino veljavo, to je obsojevanja vredno dejstvo, ki se je pri deželnem odboru kranjskem že ponovno pripetilo. Ravnotako leži tudi v gori omenjenem dekretu preudica, katere bi deželni glavar, tudi če je tako novopečen, kakor je naš, s svojim podpisom ne bil smel sankcionirati. Dobro je naš, s svojim podpisom ne bil smel sankcionirati. Dobro je naš, s svojim podpisom ne bil smel sankcionirati. Dobro je naš, s svojim podpisom ne bil smel sankcionirati. Dobro je naš, s svojim podpisom ne bil smel sankcionirati.

dvorec in v deželi sploh, ne vedno v smislu pravičnosti in koristi dežele. Zato pa zadene v takih in podobnih slučajih krivda celi deželni odbor, ker izgovor, da se je ravnal po informacijah te ali one osebe, znači samo veliko komodnost in neodgovorno brezbriznost plačanih gospodov, ki sodijo o eksistencah svojih uradnikov, ne da bi sami proučevali in preiskavali dotičnih zadev.

Uboga slovenščina!

Na občnem zboru zveze slovenskih odvetnikov, ki se je vršil prošlo nedeljo v Ljubljani, se je sprejel soglasno sklep, da zahteva že narodna in stanovska čast slovenskih odvetnikov, da vlagajo pri vseh instancah vloge in pritožbe izključno v slovenskem jeziku.

K temu sklepu pripominja glasilo kranjskih Nemcev, „Deutsche Stimmen“, za katerim z vso upravičenostjo slutimo stanovskega tovariša nedeljskih zborovalcev, doslovno sledeče: „Ta sklep sam zadostuje v osvetljenju celega humberga, ki ga je uprizoril ta zbor v narodno-jezikovnem oziru. Že pri zadnjem občnem zboru je namreč zveza, ki je v svojih sklepih popolnoma avtonomna, storila enak sklep, in moralo bi se bilo misliti, da bi se bili njeni člani „po svoji narodni in stanovski časti“ in ker vendar o jeziku, v katerem se sestavljajo njihove vloge, sami odločujejo, čutiti dolžne, vlagati samo slovenske vloge. Dejansko bi se pa mogle po samokolnicah dovesti one vloge, ki so jih ravno člani te zveze vložili v nemškem jeziku in to v takih slučajih, kjer so bili upravičeni, sestavljati slovenske tožbe in predloge.“

Kot vzrok za tako postopanje slovenskih odvetnikov navaja njihov nemški kolega dva vzroka: pomanjkljivost slovenščine, slovenske pravne terminologije, ki je baje slovensko ljudstvo ne razume in mu je to treba nemško tolmačiti, drugi vzrok pa naj bi bil „praktičen in gospodarski“. O vsem tem pozneje.

Jako značilno je namreč pri tej celi stvari, kako sta se naša dnevnikarja vsak po svoje oprijela teh očitanj. „Slo-

LISTEK.

Slovo.

Spisal Matija Petrič.

Jaz in moj prijatelj Potratar, ki je mislil v tistem času tudi postati literat, a se je tedanjih literarnih kritikov tako zbal, da je šel med živinozdravnike, midva torej sva jemala slovo. Namenjena vsa bila na Dunaj, po glavi je nama vse vršelo zanosnih načrtov, trikratnih doktoratov, eksportne akademije, konzulati in kar je še drugih, kolikor mogoče imenitnih imen.

„Jaz postanem pisatelj in konzul“ — je rekel Potratar.

„Oboje ne moreš biti“ — sem ugovarjal. „Ali riba ali zajec. Bolje eno pošteno, kakor oboje nič!“

„Boš videl“ — je dejal, in ko sva prišla do svetnikove obitelji, je razlagal na dolgo in široko svoj slavni načrt. Tam sva hitro odpravila. Gospa je bila že stara, hčerka kozava, gospodar kisel kakor lesnika. Zbogom!

Šla sva k nadučitelju: vino rumeno in dobro, gospa prijazna, dobrohotna in voljna, kakor bi bila vsa iz masla, gospodar šaljav starec, ki se rad umakne, hčerki kakor dvoje jagod.

Potratar je zavzdihnil, gospa ga je pogledala, se neopisno vljudno nasmehnila in odšla „po poslu“.

Jaz sem pil in kmalu se mi je storilo inako.

„Gospodična Ana,“ sem rekel dekletu, ki je sedelo tik mene in cvetelo kakor roža — „gospodična Ana, kdor nima vas rad, je tepec!“

„Kaj ste vi?“ — je vprašala in se zasmejala.

„Pameten človek!“

Pogledal sem krog sebe in Potratarja in Minke, tiste drobne in živahne, ni bilo ne na daleč ne na blizu. Sama sva sedela na klopi med smrekami, še en kozarec vina sem izpil in nato sem govoril natanko od srca, kakor se ob takih prilikah spodobi.

„Poglejte“ — sem se oglašil — „meni ni dalo srce drugače miru, kakor da sem prišel k vam in se od vas poslovil.“

„Poredni ste“ — je izrekla Ana svojo čisto obliгато frazo.

„Veste, včasih vidi človek obraz, ki ga ne more nikoli pozabiti. Kakor senca hođi vedno za njim, sredi mraka in noči vstaja in strmi vanj, ob urah samote se javlja, vse sanje o bodočnosti se koncentrirajo v njem in okrog njega.“

Jaz mislim, da sem dobro povedal. Vsaj dekle je kazalo precej hvaležnosti.

„Ali poznate tudi vi tak obraz?“ — je vprašala, in če nisem videl takrat narobe, je tudi zardela.

„Poznam!“ — In zavzdihnil sem, kakor se je izkazalo primerno.

Pogledala me je in ravno tako zavzdihnila.

„Vaš obraz“ — sem dostavil hudo „piano“, da bi ne pokvaril prelepega razpoloženja. In vse naprej se je godilo natanko tako, kakor opisujejo stare povesti in romani. Takrat sem prišel do prepričanja, da ti opisi nimajo druge slabosti, kakor da se nekoliko neumno slišijo. Sami na sebi pa so pravzaprav zelo neprijetni in sitemu zemljanu osladijo življenje vsaj toliko, kakor lačnemu slaščica. Človeku se zdi, da ima v prsih tako srce, kakor zajčji repek. Čisto mehko in popolnoma lahko in če bi nastal skozi rebra samo nezaten prepah, bi sfrčalo z njim naravnost do nebes, se obesilo nanje, se izpremenilo v kilavo zvezdo in pomežikovalo od tam na zemljo tako dolgo, dokler bi se ne utnilo.

Aninih poljubov se še zdaj spominjam. Nekako medli so bili, nekako ohlapni, kakor prevelike rokavice, premalo zanosna je bilo v vsaki njeni gesti.

Svetovala mi je naj grem v službo.

„Na eksportno akademijo grem: konzul postanem!“
Ker sem po malem pil, sem imel še več poguma.
„Saj ni treba“ — je prigovarjala. „Saj jaz sem zadovoljna s čisto majhno službo, saj jaz ne maram razkošja, samo toliko, da se živi, pa je čisto dovolj.“

„Za srečo dveh src, ki se ljubita“ — sem dostavil v takem tonu, da bi nihče ne dvomil nad mojim poštemnim srcem. „Poglej“ — moje misli so krenile čisto na drugo pot — „poglej, preljuha moja Ana, koliko lepše bi

venski Narod" po dolgem uvodu o lepih in dobrih namenih zveze slovenskih odvetnikov izrazil svoje mnenje, da bi bilo težko navesti piscu onega napada v „D. St.“ one „praktične in gospodarske vzroke“, konstatuje, da je slovenska pravna terminologija kos nemški, celega napada pa so krivi klerikalni odvetniki, ki vlagajo nemške vloge. „Slovenski Narod“ je bil sicer včasih hudo naroden in je take napade zavračal z vso odločnostjo, v tem slučaju pa veje iz celega članka „zgrevanost“, da si jo slovenski odvetniki pač lahko res spravijo za zrcalo, da jo prinesejo na dan, kadar bodo zopet govorili o svojih narodnih nalogah in načinu, kako jih izvrševati in kje iskati v javnosti podpore pri tem svojem delovanju.

„Slovenec“ se nasprotno obsirno bavi s slovensko pravno terminologijo, katero vzporeja z nemško in ji celo daje prednost pred le-to kot povzeto iz domačega jezika, dočim nemška mrgoli tujih izrazov, obenem pa tudi zavrača „praktične“ razloge, češ da bi slovenski odvetniki zato vlagali nemške vloge, da bi si stem naklonili nemške sodnike. Očitane nepravnosti slovenskih odvetnikov, ki grešeč proti svoji narodni dolžnosti vlagajo nemške vloge, pa prepušča — tem odvetnikom samim.

Kakor z vso odločnostjo zavračamo nesramni napad nemškega odvetnika v „D. St.“ na slovenski jezik, vendar nikakor ne mislimo opustiti ravno tako zaslužene najstrožje graje onim slovenskim odvetnikom, ki prezirajoč svojo narodno in stanovsko čast na tak način kompromitujejo ne samo vsega slovenskega občinstva, temveč še tembolj ves slovenski narod in jezik pred splošno javnostjo! Ta greh se je konstatiral na zboru „Zveze“, in skoraj da smemo biti hvaležni „D. St.“, da so se ga lotile, kajti sicer bi se bil pozabil, kakor se marsikaj pozabi pri nas, kar nam je — neljubo, in prepričani smo, da bi ne bilo o njem govora pri nas do zopetnega občnega zbora „Zveze“, da ga niso vzele na piko „D. St.“, katere seveda niso povedale zanj pravega vzroka, ki tiči mnogo globlje, kakor si predstavlja njihov pisec in tudi razni njegovi slovenski kritiki. Mi pač nimamo povoda, zakrivati kaj takega, in zato povemo naravnost, da je vzrok tej narodni nemarnosti slovenskih odvetnikov res komoditeta, kakor pravi „Slovenski Narod“, tembolj pa ona prokleta razvada, ki še vedno daje v vsem in povsod, v zasebnem in javnem življenju nemščini prednost pred slovenščino. Nemščina je še vedno pri nas v veliki meri občevalni jezik inteligence, pri ljubljanski frakariji skoraj izključno, in če pogledamo v mesta izven Ljubljane, se nemškutari, da je kaj, in ne samo med starejšimi, temveč ravno tako tudi med mlajšimi, ker je to lepše, imenitnejše, in človek pokaže stem, da zna nekaj več, kakor pa preprosto ljudstvo. V pomankanju prave, resnične narodne zavesti tiči vzrok nemškutarjenja slovenskega odvetništva!

Ako pravi nemški odvetnik v „D. St.“, da je slovenščina preuboga, premalo razvita itd., da bi se mogel v njej izražati pravnik, je to navadna laž, kajti slovenska pravna terminologija je toliko dovršena in popolnena, da se lahko primerja z nemško, ako pa trdi, da je ljudstvo ne razume, se stem pač bje po lastnih zobeh, kajti nemško ljudstvo je menda tako visoko izobraženo, recimo n. pr. na Zg. Koroškem, na Zg. Štajerskem, posebno pa na Tirolskem, da brez tolmača ume oni nebroj iz latinščine, grščine in modernih jezikov pobranih tehničnih izrazov, katerih je polna nemška pravna terminologija, in to tembolj, ker to visoko izobraženo ljudstvo niti pismene nemščine ne ume, tehničnih izrazov pa tudi marsikateri nemški izobraženec ne.

še vse bilo, če bi postal poet in pisatelj. Pesmi bi pisal o tebi, tvojo slavo bi raznašal križem svet, kamor bi uprla ti oči, povsod bi našla moje ime, ponosna bi bila name, kakor Špartanka na sina, ki je poginil vsled samega poguma pri Termopilah —

„Saj ni treba tega“ — me je prekinila — „tiha sreča je boljša!“

Sklepal sem, da ji literatura ne diši posebno in torej tudi ne njeni reprezentantje — literatje. Izpil sem kozarec vina, da bi vse skupaj pozabil.

„Prav imaš — sem dejal — „mirna službica, pa ljubeznjiva ženica, pa sreča in tako naprej!“

Objel sem jo in tako sem se lagal, da sem že sam sebi verjel.

„Vi se norčujete“ — je rekla in že jo imela solze v očeh.

Pokleknil sem in dvignil tri prste kvišku.

„Laž!“

In kakor bi iz zemlje vstala, je stala nadučiteljeva soproga za mojim hrbtom.

„Kaj vidim, kaj vidim? — In take reči in vse za mojim hrbtom in mene nihče nič ne povpraša! Saj si bila vedno dobra, Anica, saj mi vse vselej razložila: kaj bo to, kaj bo to! In vi, gospod Petrič, gospod Matijček, nikoli nisem še čula ničesar slabega o vas, same dobre reči, kako se morete tako doleče spozabiti, da se tako vedete za mojim hrbtom, ko veste, da sem vam res zaupala svojo

Velikanska zloba in ona po naši prizanesljivosti vzrejena skrajna nemška zagrizenost in sovraštvo do našega roda in jezika je narekovalo to zasmehovanje in kakor smo že rekli, ne brez upravičenja, saj smo dali sami povod zato povod slovenski odvetniki, ki se sicer smatrajo nositelje slovenstva, pri tem pa sami postavljajo sebe, svoj narod in svoj jezik na sramotilni oder našega najhujšega narodnega nasprotnika. Tu bi bilo res vsako opravičevanje in prikrivanje samooskrumba, torej neizprosen boj taki nemarnosti, in na dan z grešniki! Ako jih ne izmodri zahteva njihove narodne in stanovske časti, jih bo izmodrila javna obsodba naroda!

Slovinci in balkanska federacija.

(Dalje.)

V svojih nacionalnih iluzijah si barvajo in zidajo narodi svojo bodočnost na nereelna in s tem tudi na nepravilna tla, ker ne vidijo poleg sebe svojega sobrata, tudi človeka, istotako člana velike človeške družbe, ki mora zahtevati tudi zase pravice. Kdo ne pozna vseh teh lepih iluzij!? Temu se pridružuje oni vedni boj za prvenstvo, ono vedno tekmovalstvo narodov, borba za vodstvo, da se s tem lažje in takorekoč „pravičnim“ potom okoristi na račun svojih poslušnih zaveznikov in prijateljev, kakor tudi na škodo zatiranih in teptanih. Ta boj je toliko pomembnejši, ker je vanj zapletena cela vrsta narodov in političnih strank, ki si hočejo ravno tem potom momentano zagurati obstoj in strankin uspeh.

Povdarja se tudi mnogo, da federacija bi sploh ne mogla jamčiti neoskrunjene pravice posameznih konfederacij, ki bi se nikakor ne mogli zanašati na federativno razsodišče, češ da bi ne moglo biti popolnoma nepristransko, ali pa če bi že bilo, da bi ne imelo dovolj vpliva in moči zagurati izvršitev razsodišča. K temu pride še jezikovna različnost, ki je posebno na Balkanu jako znatna ako se vpošteva slovanske in druge narode. Torej bi bilo sporazumljenje jako težko in s tem delo grozno otežko čeno in mnogokrat nemogoče. To težko bi pa še povečala raznovrstnost verskih zistemov, kakor tudi filozofičnih naziranj pri posameznih plemenih, ki bi gotovo porabila v svoji fanatičnosti vsako priliko, da bi zadrževala skupno delo in skupni napredek, ki bi naj prinesel blagostanje vsem narodom brez razjike jezika, vere, političnih ali pa modroslovnih naziranj.

Neprijatelji federacije naštevajo tako celo vrsto ovir, med katerimi bi bile tradicije in diplomatična pota še najvažnejše, ki bi vsekakor ne dopustile in na vsak način skušale vničiti eventualno snovanje federacije. Priznati se mora, da so te zapreke v resnici jako velike, dostikrat zelo opasne in naravnost vničujoče. Temu ne ugovarjajo niti federalisti, saj se sami mnogo bavijo, kako odstraniti te ovire, ki so napoti naravnemu razvoju in stremljenju posameznih plemen.

Na drugi strani pa zopet prijatelji federalizma nikakor ne obupavajo in v njihovi nadi jih vsak korak naprej k kulturi in znanosti, vsaka stopnja k samozavesti in spoštovanju človeka, vsako odkritje, vsak umotvor, vsak pojav v narodnem kakor v mednarodnem življenju potrjuje, da se doba, ki prinese zaželjeno obliko držav vedno bolj bliža. Čim bolj narodi napredujejo, čim večje je njihovo obzorje, čim bliže so demokratizaciji, tem bolj in s tem večjo silo se oglašajo zahteva po federaciji.

Pospeševalci federacije.

Federacija trka vedno močnejše in močnejše na vrata, to mora priznati vsak izobražen človek. Kljub vsem možnim zaprekam je želja, hrepenenje vendar silnejša in sil-

Anico, ker ste pošten fant in ker postanete še nekoč res možak, blag in rodoljuben, kakoršnih naša uboga domovina tako zelo potrebuje, zlasti v teh hudih časih teh tako strastnih političnih bitk in bojov —?

Jaz sem se dvignil na noge in otepal kolena, ki sem si jih pri klečanju zamazal. Majka pa je govorila dalje.

„In ker je tako in če ne more biti drugače, naj bo tako, kakor je!“

Ana je vstala, stopila k meni in nenadoma sva oba klečala.

„Bog vaju blagoslovi“ — je rekla mati in odšla. Ana je vstala in držala roko na moji glavi, jaz sem klečal in nisem vedel natanko, kaj se je vse z menoj zgodilo. Glej! In komaj sem se hotel dvigniti, sta prišla roko v roki tudi Potratar in Minka in za njima gospodarica.

„Ljubi otroci“ — je pričela, jaz sem se še bolj čudil in še vedno klečal — „ne morem si kaj, da vas ne bi zadržala danes pri sebi, danes, ko se je združila dvakrat po dvoje src v srečno vez mlade ljubezni, ki ji je zaletel, da bi ostala trdna kakor skala, da bi premagala kakor močna barka vse viharje in valove, ki se bodo tekotom življenja zaletavali vanjo in jo skušali podreti, uničiti in potopiti v morskno dno ali v nesrečo in pogubo!“

Zopet sem otepal prah s kolen, Ana se me je

nejše in kdor se oglašajo nasproti, pri njem se lahko dokaže egoizem, pogled po nadvladju, zatiranju in izkoriščanju svojega bližnjega. Sicer pa dobiva federacija vedno več rednih podlag in pojavlja se vedno več okolnosti, ki pospešujejo njen razvoj.

Današnje socialno življe je že tako urejeno, da posamezniku že ne more več zadostovati samo njegova rodbina, samo ozki krog in milije v katerem živi, človek si želi večje družbe, za katero more delati, kateri more posvečevati svoje moči in katera mu vrača večjo protiuslugo in več priznanja. Čim bolj napreduje človeštvo, tembolj čustimo potrebo, da se ozke meje naše družbe razširijo v prid in korist humaniteti. To čustvo imajo vsi narodi, naj so že to mali ali veliki, gospodujoči ali pa tlačeni, vsi hrepene ven iz ozkih mej, katere jim stavi dosedanja družba v širše kolo istomislečih ljudi, plemen in narodov.

Dandanes se ne zadovoljujemo samo, da poznamo domače zakotne razmere, naš čas hoče več, naša potreba je večja. Narodi se hočejo poznati med sabo, narodi se hočejo proučiti o kulturnem stanju svojega sosedu, v stopnji napredka, o vseh strokah, zato postaja ta okolnost tudi vedno bolj važnega pomena.

In tudi storilo se je že mnogo na tem polju. Kdo ne pozna literarnega dela, ki ga je dala reformacija razkosanim germanskim plemenom. Kdo ne pozna dela nemških in italijanskih politikov in rodoljubov, ki so ustanovili zedinjeno kraljestvo in cesarstvo, kdo izmed nas bi ne poznal globokega medsebojnega čustvovanja, ki je bilo silnejše ko zunanje moči in spojilo Bulgarijo in Rumelijo v bolgarsko književino, komu ni poznana renesanca keltskih narodov na Angleškem, Irskem in na Francoskem, ki se poraja ravno pred našimi očmi!? In ako gremo še bližje. Ali najdemo Slovence ali pa Hrvata, ki bi nasprotoval vzajemnemu delu, ki naj enkrat zopet združi razkosan narod. Matica, zadruge, društva itd. ja kaj naj pomeni to kaj drugega, kakor željo po širšem obzorju, katerega more zagotoviti le velika in silna družba človeška. Kakor vidimo, pospešujejo to akcijo federalizma skoro vsi časopisi, izdajajo se brošure, knjige, razpravlja se pri raznih prilikah, posvečujejo se cele razprave in učene študije samo, da bi se bolj razjasnile pojme, ki so nerazdružljivi s pravim umevanjem konfederacije.

Že etika sama na sebi nehoti pospešuje federalizem. Narod, ki hoče biti in ostati na etični višini, ne pozna sovraštva, nasprotno, solidarnost in gostoljubje ga preveva napram svojemu sosedu. Danes etično izobražena družba ne pozna strašnega „vae victis“, ampak se ravna po načelih, katere ji predpisuje humaniteta. Ako se dandanes še porajajo brutalnosti in nasilja, so to le znamenja podivjanosti in zadenejo na vseh krajih največjo obsodbo in ogorčenje vsega v resnici naprednega prebivalstva.

Ekonomični in politični faktorji vedno bolj silijo k tesnejši združitvi raznih elementov. Omenjajmo le Švico in ako se ozremo v našo državo, tedaj se nehoti spomnimo Palackega, da danes bolj ko tedaj velja: „Ako bi Avstrije ne bilo, morala bi se ustvariti“. Skupni interes postaja vedno večji in vstvarja vedno bolj demokratične naprave, ki se v resnici vedno bolj približujejo federaciji. (Sledi.)

Politični pregled.

Državni zbor.

Državna zbornica je začetkom tedna po daljši debati, v kateri je bilo hudih spopadov med socialnimi demokrati in krščanskimi socialci, da je celo kršč. socialc Bielohlawek dobil od zborničnega predsednika klic k redu,

Dalje v prilogi.

oklenila, odhajali smo z vrta v hišo; spredaj gospa, za njo Potratar in Minka in čisto zadaj jaz in Ana. Potratar se je ozrl enkrat spotoma name nazaj in tisti pogled imam še zdaj v spominu. Tako pretresljivo vprašujoč je bil in obenem tako obupan in klavern, da sem občutil zaradi njega v dnu svoje duše naravnost veličastno usmiljenje.

Večerjali smo, pili pozno v noč, jemali slovo kakor zaročenci, se vse križem poljubljali, vsaj pol ure rokovali in prišli naposled vendar še živi na cesto.

Ko sva šla proti domu, se je Potratar razjezil.

„Ti si kriv!“

„Zakaj?“

„Ker si me sem zavlekel!“

„Vse eno: en spomin več ali manj!“

Drugi dan sva se odpeljala in v tisti kraj se nisva vrnila nikoli več.

Izgubljena nebesa.

Legenda.

Zgodilo se je, da je nekega dne nenadoma umrl slavni poet Slavjan Slavjanov prav pri zadnjem stiku svojega akrostihona, ki je veljal krasotici Meraldi, najlepši devi zemeljske oble.

Umril je pri mizi, s peresom v roki in niti toliko ni imel časa, da bi napisal, kje naj se natisne ta njegov zadnji proizvod ali v „Slovanu“ ali v „Zvonu“, še odkril

sprejela nujni predlog o dovolitvi vojaških novincev. O nujnosti predloga se je glasovalo po imenih in so glasovali za predlog 303 poslanci, proti pa 122. V meritorni debati se je izjavil tudi posl. Hribar za predlog. Končno se je predlog sprejel tudi v drugem in tretjem branju.

Nato je prišel v razpravo nujni predlog o ustanovitvi ministrstva javnih del, o katerem je poročal posl. Malachovski poudarjajoč, da je ustanovitev nujno potrebna, ker zaostaja delo, katero pripada v področje novega ministrstva. V razpravo je posegel ministrski predsednik ter izvajal v svojem govoru, da je ustvaritev novega ministrstva pravica krone, sicer pa da je vlada v tej zadevi postopala popolnoma ustavno, ker za ureditev poslovanja novega ministrstva išče pritrditve zbornice. Zagovarjal je tudi nujno obravnavo predloga, češ ako se smejo iniciativni predlogi poslancev obravnavati nujno, se smejo tudi vladne predloge. V daljšem govoru je tudi utemeljeval nujnost predloga minister javnih del dr. Gessmann. Nujnost predloga se je sprejela, in ravno tako tudi predlog sam.

Proračunski odsek.

V proračunskem odseku se je nadaljevala razprava o srednjem šolstvu. Izmed slovenskih poslancev je posl. dr. Korošec zahteval, da se na gimnazijah, na katerih je slovensko dijaštvo v pretežni večini, vršijo zrelostni izpiti v slovenskem jeziku namesto v nemškem. Zagovarjal je tudi zahtevo dr. Plojevo, da naj se v vseh slovenskih deželah ustanove slovenske gimnazije in realke. Na srednjim šolah, kjer je večje število slovenskega dijaštva, naj se namestijo za posamezne predmete slovenščine zmožni učitelji. Končno se je potegoval za zvišanje podpore ljubljanski študijski biblioteki.

Točka „srednje šole“ in „študijske biblioteki“ se sprejme, na kar se začne razprava o točki „ljudske šole.“

Kriza v skupnem ministertvu.

Z vsi gotovostjo se zatrjuje, da v najkrajšem času odstopi skupni finančni minister Burian in šef bosenske deželne vlade Windzor. Vzrok temu odstopu naj bi bila velikosrbska propaganda, ki se je baje vsled prevelikega popuščanja bosenske vlade pojavila v Bosni in katere namen naj bi bil oborožen vstanek proti avstrijski vladavini v Bosni. Obenem s to izpovedjo na višjih mestih bi se tudi izvršile večje izpremembe v uradništvu skupnega finančnega ministertva in pa v bosenskem uradništvu. Vse te izpremembe da je pripisovati poročilom iz vojaških krogov.

Nekaj čudnega so res vsa taka poročila. Na Hrvatskem hoče ban Rauch vreči na Hrvate sum veleizdajske velikohrvatske, protidržavne propagande, v Bosni naj bodo zopet veleizdajci Srbi, ne vemo, kdo naj bo drugod kaj takega! Seveda, očitati veleizdajstvo je lažje, kakor pa pošteno skrbeti za prospeh in napredek ljudstva, in tam, kjer je treba dajati, so pri nas pač hitrejši z veleizdajstvom, kakor pa s čim drugim.

Jezikovno vprašanje.

V imenu poljskega kluba je vložil posl. Lewicki v državnem zboru nujni predlog o rešitvi jezikovnega vprašanja za celo državo. Vlada naj najpozneje v jesenskem zasedanju državnega zbora predloži zbornici zakonski načrt, po katerem naj bi se jezikovno vprašanje rešilo po sledečih načelih: Država naj se razdeli v enotne jezikovne okraje. Meje okrajnih glavarstev in sodišč naj se preuredi ob jezikovnih mejah tako, da odgovarjajo njihove meje jezikovnim mejam. Notranji uradni jezik političnih in sodnih oblasti je v dotičnem okraju navadni jezik. Za občevanje s strankami so vsi v deželi navadni jeziki enakopravni. Za

se ni pred častljivo, belo smrtjo, ampak z nespodobno iztegnjenimi nogami so ga našli trdega in mrzlega.

Kdor pozna početje in končanje slovenskih pegazajahačev, se ne bo čudil, da je poletela duša poeta Slavjana skozi dolg špalir prečistih Kerubinov in Serafinov naravnost pred nebeška vrata.

In ni se malo začudil, ko je vstopil Slavjan, navajen le težkega in hudega, v kraljestvo koromandijskih biserov in vseh sladkosti poln kraj.

Duše so se veselile, popevale himno svetih nebes in se poljubljale vse križem, brez ozira na spol — vse lepe, vse mlade, kot nam govori sveto pismo.

S trepetajočim korakom je stopil poet Slavjan pred božji stol in se priklonil do tal liki suženj pred mogočnim Kara Mustafom.

„Slavljen, o Jehova, od vekov v veke,“ je zašepetal, ker edina želja mu je bila nikdar več zapustiti ta kraj.

A gospod Bog, sedeč na zlatem stolu, z redko srebrno brado in poln dobrodušnosti, je znal, da poet Slavjan ne pozna resnice in govori le iz navdušenja.

„Položi knjigo tvojeje zasluženja!“ ga je opomnil gospod Bog in nabral lice v gube strogega sodnika.

„O premodri, o vsemogočni,“ je zavzdihnil poet Slavjan — „moje ime je gospod Danguba!“

Začudil se je malce vsemogočni sodnik in spregovoril: „Danguba — ne tega imena ni v katalogu kršnih duš!“

v deželi navadni jezik velja tisti, ki ga govori v dotičnem okraju vsaj 15% prebivalstva. Deželna glavna mesta jezikovno mešanih pokrajin veljajo za jezikovno mešana. Ta zakon naj bi veljal za vse oblasti prve in druge inštanice in naj se izvede najpozneje v desetih letih.

Ta načrt ne bi bil napačen, ako bi se izvedel, čemur se pa ni nadejati, ker mu bodo gotovo nasprotovali Nemci, kajti prepravičen je slovanskim narodnostim. Nemci lahko odklonijo s svojimi glasovi nujnost, in s tem je predlog pokopan.

Hrvatska.

V zadnjem času se je mnogo govorilo o tem, da bo v kratkem konec baron Rauchovega banovanja, češ da se za njegovim hrbtom pogaja ogrska vlada s koalicijo v svrhu vzpostavitve koalicijske vlade na Hrvatskem. Mnogo se je tudi pisalo o tem, da je bil poslanec Supilo na Dunaju in da je on tam dosegel tak uspeh. Vendar se pa vse to izkazuje kot izmišljotina. Poslanec Supilo sam izjavlja, da za sedaj ne more biti niti govora o kakem zblizanju med Hrvati in Madžari in da bo poteklo še mnogo časa, predno se bo moglo misliti na kaj takega. Treba bo še hudega boja, kajti Madžari dandanes še nikakor niso pripravljeni na to, da bi spoštovali hrvatske pravice in da bi vrnili Hrvatom ono, kar so jim vzeli. V takih razmerah torej Rauch še vedno ostane na svojem mestu, ako ne za kaj drugega, vsaj zato, da je na Hrvatskem kaj — zabave.

Koalicijsko časopisje je z ozirom na bana Raucha zavzelo stališče, da se ga sploh ne smatra resnim. Najuglednejši koalicijski listi se naravnost norčujejo z njim, in človek, ki bere o hrvaškemu banu n. pr. tole: „Baron Paul Rauch je nepopoljšljiv! Če bi bil njegov oče živ, bi se ne mogel vzdržati, da bi ga ne vzel črez koleno ali pa ga postavil v kot,“ pač ne more resno misliti o banu kraljevin Hrvatske, Slavonije in Dalmacije. In kako tudi, če ta ban hodi v Budimpešto, da zatoži vojaško godbo, da igra sedaj v Zagrebu res zelo aktualno pesem „O du mein lieber Augustin“, ali pa da zatoži orožniškega častnika, da je zapovedal orožniškim postajam, da se morajo naročiti na koalicijsko časopisje. Je pač hudo, če se na Hrvatskem piše o banu, da hodi v Budimpešto tožiti: „Ata, oni mi ne dajo miru.“

Kriza v Srbiji.

Vsled obstrukcije mladih radikalcev je nastala v Srbiji ministrska kriza. Opozicijske stranke zahtevajo, da se razpusti skupščina in razpišejo nove volitve, pri katerih upajo dobiti večino. Težave za rešitev krize so precejšne. Kralj želi, da bi se dosegel kompromis, ki se pa kaže kot neizvedljiv. Razpust skupščine je skoraj gotov. Gre se samo zato, kdo naj izvede volitve. Z večih strani se dela na to, da bi jih izvedlo Pašičevo ministertvo, kralj pa želi koalicijskega kabineta, v katerega pa zopet nočejo vstopiti mladoradikalci. Le tem samim pa kralj zopet težko poveri sestavo vlade, ker je bil njihov nastop ob priliki razprave o prestolonaslednikovi apanaži za kralja naravnost žaljiv. Položaj je zelo težaven.

Družba sv. Cirila in Metoda

8. aprila 1908.

Vodstvena seja družbe sv. Cirila in Metoda 189. je bila 14. marca t. l. Zahvalno se je vzelo na znanje, da je volila Jera Kovačič družbi 50 K in župnik Sevič 100 K ter sedmi del zapuščine. Zastopu mestne občine ljubljanske se je že izrekla vodstvena zahvala za podporo 1500 K. Družba bo otvorila slovensko šolo na Koroškem, ako bi se dosegel reverz za uporabo

Tedaj je gospod Bog pomežiknil, ozrl se je na zemljo in zagledal dolgo procesijo, ki se je pomikala klavrno, vsa opljuvana in vsa zasmehovana, pred njimi pa je vihrala zastava v podobi ženialno zavezane kravate.

„Velika nesramnost se godi tam doli,“ je zamrmral nejevoljno in se ozrl pomilovalno v poeta Slavjana.

„Kaj mi govoriš o ljudeh, ki sodijo s takimi imeni in ne vedo, da so sojeni sami!“

Poet Slavjan je spoznal dobrodušnost božjega sodnika in lažje mu je postalo pri sreju.

„Pokaži torej, da zadobiš zasluženjo plačilo!“

Tedaj je plaho privlekel Slavjan iz telovnika orumenelo knjžico svojih poezij in jo podal gospodu Bogu.

Mogočni sodnik je prelistal liki kritik in namrgodil obraz.

„Nekaj si napravil, to je res, pa glej, kaj je to!? Lupina in še ta ovenela, a jedra ni. Čemu si lagal in pel te izmišljotine. Kaka je tvoja ljubezen do tiste Meralde?“

Vztrepetal je poet Slavjan in zabolelo ga je srce, ko je začel njeno presladko ime in poln navdušenja je odgovoril:

„Nežna je kot kitajska svila, čista kot indijski biseri, niti mrvice greha ni v njej!“

„Lažeš!“ se je razjezil gospod Bog in tudi devica Marija se je nasmehnila.

„Lažeš!“ je ponovil z resnim obrazom. „Take lju-

poslopja, ki je šoli namenjeno, a je cerkvena last. Dovol se nagrada nekemu obmejnemu učitelju, podpora in brezobrestno posojilo šoli, ako ostane učni jezik slovenski. Josip Peitler se je imenoval učiteljem-voditeljem šoli na Muti. — Družbi prihajajo razne prošnje za ustanovitev otroških vrtcev in ljudskih šol, stavijo se tudi ponudbe za nakup zemljišč, kjer naj se zidajo nove šole. Nekaj teh prošenj in ponudb je moralo vodstvo odkloniti z ozirom na družbino blagajno, načelno se je sklenilo ustanoviti otroški vrtec in ljudsko šolo prav kmalu v nekem obmejnem kraju, ker je neobhodno potrebno. — Šolske knjižnice v obmejnih pokrajinah ne razpolagajo s slovenskimi mladinskimi knjigami. Sklene se: ustanovi se oddelek za mladinsko knjižnico, temu se dovoli gotova vsota za nabavo zabavnih in poučnih knjig šolskim knjižnicam, nakupi se Žirovnikovih narodnih pesmi, v slovenskih listih pa se razglašajo, da družba vsprejema v ta namen knjige v dar od tistih, ki jih imajo na razpolago. Ponudba dunajske tvrde Adolfa Jakobija radi tri odstotnega prispevka od čistega dobička pri prodaji svalčičnih papirčkov in ovitkov se sprejema. Odobri se šest novih pokroviteljnic: 1 ženske podružnice v Velikih Laščah, zastopnica gđe. Kristina Grebenc, po dve ženski podružnici šenklaško-frančiškanski in šentjakobskotrnovski, 1 ženski šentpeterski podružnici v Ljubljani v spomin umrli prvomestnici Mariji Trčkovi. Vzame se na znanje, da je poslal g. A. Kutin iz Tolmina 100 K na račun pokroviteljnine rokodelskega bralnega društva. Navodila za otroške vrtece se dajo natisniti. Odbor I. slov. umetniške razstave, ki je podaril družbi pet znamenitih slik, se izreče vodstvena zahvala, te slike so na prodaj. Volila in pokroviteljnine bodo nalagala družba v bodoče za temeljno glavnico.

VI. seja šolskega odseka in V. ožjega odbora vodstva družbe sv. Cirila in Metoda sta se vršili 30. marca. Pogoji nekega učitelja so nesprejemljivi, družba torej ne more nanj reflektirati. Vodstvo stopi v zvezo z nekim trgovcem glede razprodaje slovenske kisle vode, ki bo donajala družbi gmotnih prispevkov. Na interpelacijo, zakaj se še ni oskrbelo naročenih nabiralnikov, se je dalo pojasnilo, da so to zakrivilo tovarne, vsekako pa dobimo nabiralnike prav kmalu in ustrezno naročilom nemudoma. Tudi na kranjskem imamo obmejne kraje, kjer postavlja „Schulverein“ in „Südmarka“ mejnike na našo slovensko zemljo. To se mora opazovati in zabraniti vsak poskus prodiranja.

Prijatelji mladine! Človekoljubi!

Izdavna potrebno „Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb v sodnem okraju Ljubljana“ se je slednjič ustanovilo. To društvo Vas sedaj nujno vabi, da ste mu naklonjeni sotrudniki!

Čim izveste o otroku zapuščenem, trpinčenem, zane-marjenem, naznanite ga društvu, da mu priskoči v pomoč! Otroci revček sam ne ve pota k nam, bodite mu Vi usmiljeni posredovalci!

Otroka, ki berači, mater, ki berači z otrokom, vprašajte po imenu in stanovanju in pazite, da Vas ne varajo! Naslove sporočite društvu! Društvo bo z usmiljeno, a hkratu večjo roko pomagalo tam, kjer je treba, in tako, da bo uspeh trajen. Neprevdarna darežljivost napram neznanim osebam rada škoduje: vzgaja berače po poklicu, delomržne potepuhe, tatove!

Naznanjajte nam izprijeno mladino, da jo rešimo, dokler je poboljšljiva; tako koristite mladini in koristite človeški družbi, ki jo obvarujete bodočih škodljivcev!

bezni ni, moja zapoved se ne da predruščiti. Ali si Bog ali si sin Adama in Eve? Govori!“

Trepetal je poet Slavjan, ker je čul, da se vale nad zemljo veliki gromovi radi jeze gospoda Boga.

„Vsemogočni! Iz dna srca so privrele besede, ki sem jih vezal v verze, s srčno krvjo sem jih pisal, kako bi zamogle biti drugačne kakor je moje srce ali moja duša!“

Marija ga je pogledala z velikimi modrimi očmi in že je imel poet Slavjan na jeziku lep verz, a se je še v pravem času spomnil, da se nahaja v nebesih pred mogočno kraljico.

„Ni tako, kakor govoriš,“ je zarohnel nebeški sodnik, ker ni trpel laži in hinavstva. „Kaj skrivaš tu v nebesih, kjer smo vsi odkritosrčni, kaj zanikaš, ker bi tudi na zemlji lahko povedal brez strahu tisti tvoji Meraldi — kakor celemu svetu!“

„Nič drugega ne čutim v sreju kot ponižno, sveto ljubezen in da bi me ljubila isto tako nežno tudi ona, bi bil najsrečnejši!“

„Tako,“ je spregovoril premišljeno gospod Bog. „Da nisi eden izmed one klavrne procesije, bi te vrgel v dno pekla, ker lažeš pred menoj — tako pa idi in živjaj svojo ljubezen čisto in nedolžno dolgih dva tisoč let. In ako te je resnično sama svetost, se ti pa po tej dolgi dobi umaknem s prestola, ko se povrneš v nebesa. Ako pa zahrepeniš drugače... izgubil si raj in na veke te pošljem v kraljestvo centavrov!“

Podpirajte društvo pri spravljanju otrok in mladine v privatne družine, v učna mesta, v službe; pomagajte pri dobrohotnem nadzorovanju posameznih nadzorovanja potrebnih otrok!

Pristopite društvu kakor člani in ustanovniki! Rednim članom je plačati vsako leto vsaj 2 K, ustanovnikom pa enkratno znesek vsaj 10C K. Sleherno darilo se hvaležno sprejme. Tudi z obleko, obutalom, perilom je društvu močno ustrezno.

Vsak po svoje pospešuj društvo, ta z delom, oni z denarjem in darom!

Človeška družba je eno telo; telo ni zdravo, ako mu hira tudi en del; bolezen le enega dela je bolezen celote.

Naše društvo hoče preprečevati in zatirati bedo in zločinstvo, te nevarne bolezni na družabnem telesu, v kali, pri deci, pri mladini. Pomagati hoče družbi do zdravja, do sreče!

Vstopite v naše vrste!

Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb v sodnem okraju Ljubljana.

Dnevne vesti.

Kranjsko.

— **Quousque tandem.** Petinpetdesetletno službovanje dosedanega nadupravitelja deželnih dobredelnih zavodov je postalo celo gospodom v deželni dvorcu preveč, tako da ga nameravajo vendar enkrat poslati v vsaj pred 20 leti že zasluženi pokoj. Tej veseli novici pa je sledila takoj druga: da je zasedel njegovo mesto adjunkt pri deželni stavbnem uradu, g. Nebenföhrrer. Vemo pa čisto natančno, kak pomen ima tisto provizorično nameščenje g. Nebenföhrrerja, proti čigar osebi nimamo ničesar, proti čigar imenovanju pa smo iz povsem principijelnih razlogov. Prvič ne gre, da bi ljubljenci kakega grofa Barboti ali protežeji veleoblastnega Matije Zamide preskakovali kar meni nič tebi nič cele činovne razrede, in da bi avanzirali radi svojih lepih oči preko trupel vseh svojih kolegov, ki bi bili na vrsti. Drugič je uvaževati, da je g. Nebenföhrrer navaden stavbinski pisar, in naj nosi še tako lepo titulaturu stavbinskega adjunkta. Za nadupravitelja — prav posebej, pa če se namerja upeljati v deželne dobredelne zavode kedaj lastno režijo — pa kakor je jasno, nedostaje protežiranemu kompetentu vsake kvalifikacije; tudi njegova šolska izobrazba bila je skrajno pomanjkljiva. Tretji in za nas najvažnejši razlog pa je ta, da je g. Nebenföhrrer Nemec; njegove odločnosti v nemštvu, kakor vseh njegovih nastopov v nemški javnosti mu mi seveda ne štejemo v greh. A za nas velja načelo: pri nas kruha izključno samo Slovenceu. Kedar bodo drugod pričeli rezati kruh tudi nam pravično, vrnil bomo tudi mi milo za drago; za sedaj pa velja načelo retorzijske politike, katero nameravamo do skrajne meje udeležiti. Pri vsem tem nas pa vodi tudi upanje, da bo sedaj enkrat vendar definitivno pal stari koruptni sistem pri deželni odboru. Če bi ga hotel kdorkoli vzdrževati še naprej, naj bo uverjen, da nas najde pripravljene na boj, pa naj se piše Barbo ali Zamida. Kdor misli, da je sedaj čas malih intrig ponehal in da je nastopil sedaj čas velikih intrig, se prokleto moti, in naj umeje zvijati še tako liberalno-pobožno svoje hofmaršalske oči. Nastopili bomo proti vsaki korupciji, a tudi proti vsaki kamarilji, in naj jo potem že protežira zlahta Nr. I, Nr. II ali tudi Nr. III. V tem oziru nas tudi vse oficijozne izjave deželnega odbora v „Slovenec“ o samo začasnem zasedanju nadupraviteljskega mesta ne bodo premotile, kakor tudi ne izjava g. Nebenföhrrerja samega, da ne bo kompetiral za mesto. Dobro vemo, da

Tako je govoril gospod Bog. Marija ga je hotela poprositi, naj bode milostljiv, ker smilil se ji je nesrečni poet, a bilo je že prepozno, ker skozi nebeška vrata je zletel bel golobček in se spuščal nižje in nižje k zemlji...

Nekaj angelov je zajokalo po njegovem odhodu, sveti Peter je nakremžil obraz, a poet Slavjan je že plul v podobi golobčka tja proti beli vili in potrkal s kljunčkom na okno.

Meralda je ležala v gugalnici in tako velika je bila njena lepota, da je golobček na oknu bolestno zakrutil. Ko ga je zagledala, mu je odprla okno in takoj je zletel v njeno naročje. Nekaj časa ga je ljubkovala in božala, potem pa ga zaprla v kajbico.

Včasih mu je prinesla sladkorja in drugih sladčic in se veselo pogovarjala z njim; včasih mu je celo zapela kako pesmico, ki jo je zložil poet Slavjan Slavjanov in tedaj mu je bilo tako težko, da je otožno povešal glavo.

Nekoč ga je na večer spustila iz kajbice. Sedela je na postelji v lahni, skoro prozorni tančici in kmalu je zdrknila pod odejo. Golobček pa je počel grgukati nemirno, ni hotel ostati pri vzglavju, ampak smuknil liki grešnik kar pod odejo. Meralda se je nasmehljala čudni, tako razumni živalici, a nebo je zabobnelo v močnem gromu, ker gospod Bog se je zasmel na vsa usta...

V hipu je stal pred božjim stolom.

nameravajo s tem samo, da bi stvar v javnosti zaspala in bi potem tem lažje uveljavili svoj koruptni protežijski režim. Če se odpre pri nas Slovenceh kako boljše mesto, ne bomo več trpeli, da se je kar zanaprej rezervira za to ali ono zlaho ali pa za kakega Nemca — kakor je to bilo do sedaj vedno v navadi.

— **Najvišje sodišče** je v zadnjem času v dveh slučajih razsodilo, da se že pregreši proti zakonu o volilni svobodi, kdor samolastno, četudi v dobri veri in domnevi, da stori to po volji volilčevi, izpolni glasovnico. Tembolj se moramo čuditi ljubljanskemu državnemu pravniku, ki ni poklical pred sodišče gotovih — sicer res da visokih — gospodov, ki so zlorabljajoč svojo uradno oblast direktno in z grožnjami vplivali na volilce, voliti v njih smislu. Na slučaje smo opetovano opozarjali državnega pravdnika, pa nihče se ni ganil. Čemu ženirati se visokih gospodov. Pred zakonom smo vsi enaki!

— **Nemški razpisi in slovenski uradi.** V uradnem listu Ljubljancanke št. 82. od 9. t. m. najdemo samonemški razpis učiteljske službe c. kr. okrajnega šol. sveta logaškega. V isti številki razpisuje kranjski deželni odbor (!) neko ustanovo samonemški menda zato, ker je za plemenitaje. Mislimo, da bi kranjskim plemenitajem prav nič ne škodovalo, če bi znali tudi slovenski. Vsaj deželni odbor bi moral varovati pravice slovenskega jezika. Potem se seveda ni čuditi, če c. kr. dežel. vlada objavlja svoje razglase na prvem mestu v nemškem jeziku ali celo samonemško, kakor razpis o sprejemu v kadetnice, kakor da bi to ne bilo tudi za slovenske starše slovenskih dijakov! Čemu sploh izdaja vlada v Ljubljani nemški dnevnik in nemški uradni list?

— **Oficijelno glasilo „narodno-napredne“ stranke**, ki se je preselilo iz Ljubljane v Kamnik, z vso odločnostjo zanika kompromis „narodno-napredne“ stranke s socialnimi demokrati glede na bodoče volitve v ljubljanski občinski odbor. Socialni demokrati so si postavili tri kandidate v III. volilnem razredu, kar je po mnenju „Našega Lista“ dokaz, da sami ne mislijo na zamogo, to pa tem manj, ker ima urednik Ebin Kristan preveč posla z „Rdečim Praporjem“ in leži vsa strankina organizacija na njegovih ramah. Ne zanima nas ravno preveč ta toliko zanikani kompromis, ali značilno je pač, na kak način se skušajo dosedanji mogočnejši na ljubljanskem magistratu oprati rdečega madeža na svojem belomodrordečem telesu, ko vendar sicer v potrebi tako hitro najdejo pot do socialne demokracije. Se jim pač godi kakor Goethejevemu čarovniškemu učencu: duhov, ki so jih klicali, se ne morejo več znebiti!

— **Zveza slovenskih odvetnikov** je zborovala v nedeljo v Ljubljani. Udeležba je bila bolj pičla. Izmed ljubljanskih odvetnikov se je udeležilo zborovanja jedva devet odvetnikov in pet odvetniških kandidatov. S Štajerskega so bili štirje udeleženci, s Koroškega dva, s Primorja ni bilo — nikogar. Predsednik dr. Triller je imel hkratu tajniško poročilo. Navajal je podrobnosti akcije v zadevi slovenskih razprav pred višjim deželni sodiščem v Gradcu. Akcija ni imela zaželjenega uspeha. Sodne inštanice so se v rešitvah tozadevnih pritožb sklicevale na sodno upravo (ministrstvo), to pa na pritožbo sploh odgovora ni dalo. Na ustmeno opozoritev je minister dejal, da je treba počakati do uvedanja jezikovnega zakona. Tudi v čisto slovenskih pravnih se torej stvar v Gradcu okliče v nemškem jeziku, referat je nemški in sodba se razglasi in izda v nemškem jeziku; le zastopniki smejo razpravljati v slovenskem jeziku. — Deželno sodišče v Celovcu je na neko pritožbo vedoma napačno informiralo višje deželno sodišče o dosedanji rabi slovenskega jezika na celovških

„Dejal sem, da vživaj svojo sveto ljubezen celih dva tisoč let, a ti si se zmotil že prvi mesec! Kaka je torej tvoja poezija in kaka je misel, ki se skriva pod srebrno odejo tvojih verzov?“ ga je povprašal gospod Bog. Poet Slavjan je spoznal svoj greh in odgovoril jecljaje:

„Mogočen si, o gospod Bog, in mogočna je kri, ki si nam jo ustvaril!“

Tedaj se je gospod Bog nasmehnil in pomigal s prstom.

Na zemlji je isti hip umrla Meralda in pohitela pred božjega sodnika.

„Zakaj nisi ljubila njegovih poezij, ki so bile polne čiste ljubezni — in zakaj si se nasmihala porednemu golobčku.“

Meralda je zardela in zatajila resnico.

Marija pa se je naslonila na rame mogočnega sodnika in prosila goreče.

„Naj bo! Ker nista hotela svetih nebes, ljubita se, kot sta se hotela!“

In iz nebes sta pohitela dva golobčka in se poljubila s kljunčki. Hitela sta na vztok in potem na zahod in včasih, ko je nebo temno, se zaganjata čez valove morja, ob solnčnih dneh posedata na visokih stolpih in včasih — se celo priselita v naše srce, da plakamo in vzdihujemo, ker čutimo v srcu toliko težke in trpke resnice, a da bi jo povedali svetu naravnost v obraz, nas je sram!...

Josip Premk.

sodiščih. To napačno informiranje se je v vlogi zveznega odbora deželniemu sodišču v Celovcu namenoma v žaljivem tonu očitalo, toda celovško sodišče ni reagiralo tako, kakor bi bilo moralo, ampak se neposrednemu odgovoru sploh izognilo. Dokaj obširnemu poročilu je sledila živahna debata, v kateri je notar Plantan poudarjal, da mu je ministrski predsednik zastavil svojo besedo, da bode vrhovno sodišče na Dunaju izdajalo razsodbe poslej tudi v slovenskem jeziku. Seveda je dobil g. Plantan to do danes še neizpoljeno obljubo v obliki koncesije, dasi je ta naša pravica v zakonu utemeljena in dobivajo vse druge avstrijske narodnosti razsodbe z najvišjega sodišča v svojem jeziku. Končno je obveljal predlog dr. Majarona, da naj Zveza ustanovi centralno pisarno, ki naj ima namen, da o vseh fazah jezikovnega vprašanja sproti in točno informira časnikarstvo in parlamentarce. Zanimivo je bilo poročilo dr. Brejca o jezikovnih razmerah na Koroškem, kjer so sodne oblasti rabo slovenskega jezika pred sodiščem skušale po možnosti utesniti. Nekateri slučajji, ki jih je navajal dr. Brejc, so izzvali razburjene klice ogorčenja. Impertinentno je n. pr. utemeljevanje nekega koroškega sodnika, ki je zavrnil zahtevo slovenskega razpravljanja s tem, da ne pozna na Koroškem Slovencev, ampak le Vindišarje, ki svojega slovenskega zastopnika niti ne razumejo. Kmalu potem pa je državno sodišče izreklo razsodbo, da je slovenščina na Koroškem v deželi navaden jezik. Dr. Brejc je končno pozval navzoče, naj svobodno ocenjujejo njegovo delovanje na Koroškem, zlasti naj odkrito povedo, je li v resnici — kakor se mu je očitalo z neke strani (Slov. Narod) — on jezikovno vprašanje na Koroškem „zafural“. — Na ta poziv je odgovarjal dr. Majaron, ki je z ogorčenjem zavračal napade v Slov. Narodu na dr. Brejca, ki mu vsak nepristranski opazovalec mora izreči le hvalo in občudovanje. Navzoči „Narodov“ dopisnik je — molčal! Prav tako zanimivo je bilo poročilo dr. Hrašoveca o štajerskih razmerah, ki so v bistvu ostale neizpremenjene od lanskega leta sem. Zbor sprejme na to resolucijo 1) da so slovenski odvetniki in notarji pod svojo narodno in stanovsko častjo zavezani, delati za slovenske stranke vse vloge in pritožbe pri vseh inštancah le v slovenskem jeziku; 2) da jedelatina to, da bodo zanaprej izvidi izvedencev v jeziku obtoženca; 3) da se naj izvede zajedno z ureditvijo jezikovnega vprašanja na Češkem potom zakona tudi popolna enakopravnost našega jezika za vse dežele, kjer bivajo Slovenci; 4) da se naj Zveza obrne do deželnega zbora kranjskega z opozoritvijo na jezikovne razmere v deželni agrarni komisiji; 5) da se protestira proti izključni rabi nemščine pri kranjski finančni prokuraturi. Obnove so tudi vse resolucije sprejete na občnem zboru Zveze leta 1903. Sprejme se tudi predlog, da stopi odbor v dotiko z društvom „Freie Advokaten-Vereinigung“ na Dunaju glede preskrbe Zvezinih članov za slučaj starosti in onemoglosti. Prošnja društva odvetniških in notarskih uradnikov, da Zveza pristopi istemu kot ustanovnica, se odstopi odboru v rešitev; vlogo istega društva zaradi nedeljskega počitka pa odvetniški zbornici. — Dosedanji odbor se voli z vzklikom, le namesto doktor V. Serneca je izvoljen nanovo dr. Leskovar.

— **Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb v sodnem okraju Ljubljana** vabi na svoj peti društveni zbor, ki bo dne 15. aprila 1908 ob 6. uri pop. v porotni dvorani c. kr. deželnega sodišča v Ljubljani. Dnevni red: 1. Poročilo pripravljalnega odbora. 2. Volitev 7 odbornikov, 2 namestnikov in 2 računskih preglednikov. 3. Slučajnosti. Pred zborovanjem se sprejemajo društveniki. Ako ta društveni zbor ne bi bil sklepčen, vrši se eno uro pozneje drugi občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih društvenikov. Priglasa, dopise in pošiljatve sprejemajo začasno do občnega zbora gg. Albert Levičnik, c. kr. dež. sod. predsednik, Fran Milčinski, c. kr. sod. tajnik in Janez Nep. Röger sen., podpredsednik Vincencijeve družbe in posestnik, vsi v Ljubljani.

— **Češko sokolstvo.** Vaditeljskega kurza v Pragi se je udeležilo 93 slušateljev, mej njimi načelnik Sokola v Mariboru, ki je absolviral kurz z jako dobrim uspehom. — Izobraževalni odsek Č. O. S. je sklenil, da imej vsako društvo na leto vsaj dve predavanji a) o ideji sokolski; b) strokovno tehnično predavanje. Ta sklep je potrdilo in vsprejelo tudi predsedstvo Č. O. S. V to svrhu je imeti v evidenci vse govornike sokolske. — Sokol v Berlinu šteje 319 članov, mej njimi 75 članic. Telovadec je 55 v šestih vrstah; telovadk je 18. Izobraževalni odsek je imel 6 predavanj. — Meseca avgusta priredi češko Sokolstvo velik izlet v Prostojevem na Moravskem. — Věstník Sokolský prijavlja v vsaki številki najvažnejše podatke o sokolstvu in o češki zgodovini, ki naj jih načelnik vsakokrat prečita pred vrsto. — V Belgradu pošlje Č. O. S. uzorno vrsto sestavljeno na podlagi tekme, ki se vrši 16. maja v Praškem Sokolu. Uzorna vrsta vadi v Belgradu na bradlji skupine, na drogu pa jedno predpisano, ostale poljubne vaje.

— **Gledališki večer** članov slovenskega gledališča, ki se je vršil prošlo soboto po dvojezičnem sporedu v veliki dvorani hotela „Union“, naj bi bil nekak slovo letoš-

njega slovenskega operetnega oboja od ljubljanskega občinstva. Da to slovo ni bilo kaj posebnega, je po vsem tem, kar smo čuli letos v našem gledališču, precej umevno, in poslavljajoči se umetniki so to tudi najbrž sami že naprej čutili ter po tem tudi uravnali svoj gledališki večer. Naj nam se torej tudi ne zameri, ako celo stvar ocenimo tako, kakor v resnici zasluži. Da pa se nam ne bo očitala vsakdanja šablona, torej nekoliko izpremembe. Da se ne bo vedno ponavljali oni „dober“, „boljši“ in tako dalje, mislimo, da je za take prireditve najboljša šolska klasifikacija. Torej: Orželski 2-5, Kratochwil 3, Vašiček 4-5, Groszowa, neglede na dijaški šopek in ravno tako splošno zaljubljenost 3, „minder“ v onih končnih vriskih, Škrdlíkova in Vaverka po vsebini 5, izvajanje 3 do 2, Kondracki dober 3, Kratochwil v svojih „špasih“ 2, Benišek pri glasovirju je storil svojo dolžnost, vojaška godba: noli me tangere! Po nemškem sporedu: enaka klasifikacija. Zbogom!

— **158. odborova seja „Matice Slovenske“** dne 3. aprila 1908. Letošnji občni zbor „Matice Slov.“ bo v ponedeljek, dne 25. maja, ob 8. uri zvečer v ljubljanskem „Mestnem domu“. Publikacije za l. 1908. se bodo tiskale vsaj v 4500 izvodih; za tisk Zbornika, Zabavne in Hrvatske knjižnice ter Prevoda iz svetovne književnosti se razpiše natečaj: knjige morajo novembra biti v Ljubljani pripravljene za ekspedicijo. Sprejmejo se nekateri rokopisi in določijo recenzenti novim. Od zadnje odborove seje je društvu pristopilo novič ali nanovo 40 članov. — Za l. 1908. izda Matica sedmero knjig (med temi tri ilustrirane): 1. Zbornik (znanstvene razprave o početkih naše književnosti v protestantski dobi, slike), 2. Knezova knjižnica (Cankarjev spis „Novo življenje“; jubilejski spis o Vatr. Jagiću). 3. Zabavna knjižnica (poleg pripovednih spisov drama Zofke Kveder-Jelovškove: „Američani“) 4. Hrvatska knjižnica (komentirana istrska priča VI. Nazora „Veli Jože“, umetniški opremljena). 5. Prevod Goethejevega „Fausta“, I. del. 6. Štrekelj, Narodne pesmi. 7. Seidl, Kamniške ali Savinjske planine, II. del (s slikami).

— **Ljudsko-izobraževalnemu društvu „Akademija“** v Ljubljani je Glavnoposojilnica, reg. zadruga z neom. zavezo v Ljubljani, za leto 1908 naklonila podpore 50 kron.

— **Prvo ljubljansko uradniško gospodarsko društvo** ima svoj 20. redni občni zbor danes zvečer v svojih prostorih, Kongresni trg št. 12. Iz računskega zaključka za poteklo leto povzemamo, da je imelo društvo 60.286 K 32 v dohodkov in ravno toliko stroškov, bilanca izkazuje 23.869 K 52 v aktiv in toliko pasiv, račun o dobičku in izgubi pa izkazuje 800 K 14 v čistega dobička. Društvo ima 228 zadrušnikov z deležnimi vlogami 11.829 K 70 v.

— **Izkaz posredovalnice slovenskega trgovskega društva „Merkur“ v Ljubljani.** V službo se sprejme: 1 poslovodja za na deželo, 2 knjigovodja in korespondenta, 1 potnik, 4 kontoristi, 6 pomočnikov mešane stroke, 2 pomočnika špecerijske stroke, 3 pomočniki manufakturne stroke, 1 pomočnik železninarstva stroke, 2 kontoristiju, 3 prodajalke, 6 učencev. — **Službe iščejo:** 4 kontoristi, 2 knjigovodja, 20 pomočnikov mešane stroke, 3 pomočniki špecerijske stroke, 2 pomočnika manufakturne stroke, 2 pomočnika železninarske stroke, 3 pomočniki modne in galanterijske stroke, 14 kontoristinj, 6 blagajničark, 6 prodajalk, 1 učenka.

Štajersko.

— **Zopet blamaža celjskih vsenemcev.** Mestni urad celjski je storil dne 5. oktobra 1906. leta sklep, po katerem morajo biti napisi na vseh v mestno ozračje štrlečih tablah nemški ter da mora lastnik vsake take table plačevati mestu po 20 vin. davka, da je ozračje nad ulicam last mesta Celja in da je to seveda nemška posest. Proti temu skrajno šovinistiškemu in prav tako nesmiselnemu sklepu so Slovenci vložili pritožbo na državno sodišče ter na upravni sodni dvor. Državno sodišče je dne 16. oktobra 1907. leta razsodilo, da je mestni urad z imenovanim sklepom kršil v členu XIX. drž. temeljnih zakonov celjskim Slovencem v javnem življenju zajamčeno ravnopravnost. S to razsodbo je bila proglašena nezakonitost in zato tudi neveljavnost političnega dela tega sklepa mestnega urada. Upravni sodni dvor je s svojo razsodbo od dne 8. aprila 1908. leta razveljavil kot nezakonit tudi oni del omenjenega sklepa mestnega urada, s katerim se nalaga na te table davek po 20 vin. na leto, kakor tudi sklep deželnega odbora, s katerim je bil prvi potrjen. S tem je pač ta pravda rešena in so nemško nacionalni šoviniisti v mestnem uradu celjskem dobili lekcijo, da tudi v Celju še ni tako daleč, da bi majhna klika mogla in in smela svoje umobolne želje in svojo nezdravo voljo urivati meščanstvu kot zakonite naredbe.

— **Razmere na mariborskem učiteljskišču** bi morale zanimati slovensko javnost, posebej pa še naše državnozbornske poslance veliko bolj ko je sedaj to opaziti. Kajti dejstvo se ne da vtajiti, da leze zavod od dne do dne bolj nemštvu v žrelo. Kje na svetu razene v naši ljubi Avstriji, kjer se šolsko vprašanje rešuje s političnega vidika in stališča, bi bilo mogoče, da bi na taki vladnici, kakor je mariborska, poučeval učitelj, ki bi ne bil zmožen ne v

besedi ne v pismu jezika, v katerem bi naj uvajal slovenske gojence v njihov bodoči poklic? A Herbst poučuje na mariborski vladnici! Slovenski javnosti pa je treba še predstaviti glavnega učitelja za risanje. Ta gospod si je zelo v svesti svoje stalnosti in protekcije nekega poslanca, kateremu poroča vse, kar se na zavodu godi, mu daje neizmerno mnogo poguma. Mož, dasi rojen Hrvat, je glasoval ob zadnjih državnozbornskih volitvah za Wastiana. V dijaških krogih se govori, da gospod preskrbuje svojemu sinu mastne instrukcije in jemlje s tem revnejšim in potrebnjšim dijakom priboljšek. Mesto profesorja za slovensko propedeutiko še danes ni definitivno zasedeno. Da je slovenščina na zavodu pastorka, to je pri sedanjih razmerah že samoobsebi razumljivo. Pri takozvanih konferencah se mora dijak referent posluševati nemščine, čeprav je hospitiral letnik v slovenskem jeziku. To in še marsikaj drugega bi bilo omeniti — potem pa bi ne trebalo igrati več inkvizitorjev in sodnikov slovenskih dijakov.

— **Mariborski mestni magistrat** je svoječasno dal odpraviti zastopniku banke „Slavije“ tablo s slovenskim napisom, češ, da so slovenski napisi vsled sklepa občinskega odbora v Mariboru prepovedani. Na pritožbo zastopnika banke „Slavije“ je upravno sodnišče razveljavilo dotični ukrep mariborskega mestnega urada zaradi pomanjkljivega postopanja. Mestni urad mora iznova odločiti, iz kakšnega razloga prepoveduje tablo s slovenskim napisom. Sicer s tem stvar še ni rešena popolnoma, kajti mariborski mestni magistrat bo gotovo skušal navesti vse mogoče razloge za odstranitev table s slovenskim napisom, a vendar se že more sklepati iz sedanje razsodbe upravnega sodišča, da ne more biti za odstranjenje takih niti npravnostnim niti varnostnim predpisom nasprotujočih napisov nikakega pravega povoda, torej da je smatrati omenjeni čin mariborskega mestnega magistrata za nezakonit. Mariborski vsenemci so torej doživeli za svoj šovinizem enako blamažo kakor njihovi celjski bratci.

— **Kultura celjskih Nemcev.** Celjski Nemci se zelo radi pobahajo s svojo naprednostjo in svojo kulturo, in kdor verjame vsem onim poročilom raznih nemških listih o raznih velenaprednih in velekulturnih prireditvah celjskih Nemcev, bi mislil, da je Celje res nekako kulturno središče spodnještajerskega nemštva. Toda moti se, kdor tako misli. Najboljši dokaz zato je slučaj, ki se je pripetil pred par dnevi. V celjskem gledališču je bil napovedan koncert slovečega opernega peveca Pennarinija. Z velikanskimi lepaki se je delalo reklamo za ta koncert, Pennarini je prišel, a ko je izvedel, da je prodanih komaj nekaj nad 200 vstopnic, se je zahvalil na časti, da bi pel velekulturnim celjskim Nemcem, in se odpeljal. Je pač res to značilno za ono Celje, v katerem po ljudskem štetju tvorijo Nemci tako ogromno večino. Svoj čas so se celjski Nemci kaj radi norčevali iz slovenskih prireditev v Narodnem domu, češ da je dvorana prazna, ako se priredi kaj boljšega, tu se je pa pokazalo, da sami nimajo smisla za kaj lepšega, temuče kvečjemu za tako tuležje, kakoršno je bilo slišati ob raznih protislovenskih demonstracijah.

— **Zaradi dedščine.** V Rogoznici pri Ptujju je umrl 80letni mlinar Pukšič. Pred smrtjo je prodal mlin Francu Rašlu, pri katerem je živel mirno s svojo ženo. Ko je ležal Pukšič na mrtvaškem odru, začel se je njegov nečak Franc Pukšič kregati z njegovo ženo, staro Pukšičevko glede dedščine, preklinjal mrtveca na najsirovejši način. V tem sta prišla v sobo Franc in Ivan Rašl, ki sta opomnila siroveža, naj se vede dostojno. Ta pa je zgrabil nož in zabodel z njim oba Rašla ter ju težko ranil.

Koroško.

— **Slovenski zdravniki, na Koroško!** V resnici žalostno je, da imamo na celem Koroškem samo enega slovenskega zdravnika, dr. Hudelista v Velikovecu, ki pa ima še poleg sebe nemškega konkurenta. Po vseh drugih mestih, trgih in industrijskih krajih so nastavljeni nemški zdravniki, ki ne razumejo jezika slovenskega kmetkega pacienta, kadar pride iskat zdravniške pomoči, ki ravnajo v industrijskih krajih s slovenskim delavcem slabše kot živinozdravnik z obolelo živino. Kaj čuda torej, da se naš slovenski kmet boji zdravnika ne samo zaradi visokega računa, temveč še mnogo bolj zaradi njegove surovosti. Naš kmet se obrne rajši na mazača ali konjederca, kadar je bolan, ker se more z njim v svojem jeziku pogovoriti in mu razložiti svoje bolečine; priprosto ljudstvo ima pač do domačina več zaupanja, nego do tujca, čeravno je ta učen. Nemški zdravniki po naših krajih se nauče nekaj spakedrane slovenščine, s katero pa nikakor ni mogoče izhajati. Treba tem neznosnim razmeram odpomagati, toda kako, ker vendar sami nimamo domačih slovenskih medicincev, ki bi dovršili študije. Seveda nam je v bližnjem pričakovati, da se stvar obrne na boljše stran, ker se že precej domačinov pripravlja za zdravniški poklic, toda razmere so tako napete, da je treba Koroški takoj pomoči. Zdravniki, iz sredine Slovenije na obmejne kraje, posebej na Koroško, kjer vas čaka obilo dela, hvaležnega dela! Je pa še drugi vzrok, ki ga naj upoštevajo slovenski zdravniki, in ta je naroden in političen. Znano je vendar, da je v trgih in vaseh, kjer cvete industrija, vedno naseljenih Nemcev, ki imajo tolik vpliv na domače že v ljudskih šolah popolnoma

raznarodeno prebivalstvo, da ga pritegnejo v svoj tabor. Trg ali večja vas dobi po teh priseljenih Nemcev in zagrizenih nemškutarjih nemški značaj. V nemškem taborju je pa vedno in povsod zdravnik kolovodja, za njim stoje slaboplačani in večkrat od njega odvisni učitelji, uradniki in trgovci. Da je te pisane „aristokratske“ družbe po številu le deset, je že trg in cela občina, četudi je drugače vseskoz kmetška, v nemških rokah. Kmet pa plačuje davke in občinske doklade, s katerim je plačano učiteljstvo in uradništvo, kmet nosi k nemškemu trgovcu in tevtonskemu zdravniku svoje z znojem in žulji iz zemlje stisnjene novce, češ, mora že tako biti. Peščica Nemcev, na čelu jim zdravnik, si ustanovi podružnico „Südmark“ ali „Schulverein“, v gostilnah morajo südmarkine vžigalice in nabiralniki na mize, iz njih morajo slovenski časniki in na njih mesto pridejo nemškonacionalni, sploh, gostilničar mora storiti, kar mu zapove zdravnik s svojo pokorno kliko. Zdravnik postane seveda načelnik „fajerbera“, ki ima namen, da kroka vsak teden enkrat zaporedoma po vseh gostilnah, saj se s tem pokaže, da je odvisen od „Nemcev“! Vsako leto se priredi čisto nemški „Feuerwehrkränzchen“, na katerem se pa moraš sila potruditi, da vidiš in slišiš pristnega Nemca. Zdravnik že ve, kaj mu je storiti, da se ga voli v krajni šolski svet, kjer ima glavno besedo. Zdravnik ustanovi „nemško pevsko društvo“, kjer doni iz slovenskih nezavednih grl vse-nemška pesem. Kar se sploh priredi nemškega, povsodi je zdravnik glavna oseba, ki s svojim vplivom vse doseže. V očigled tem dejstvom bo vsakdo uvidel, da je zdravniško vprašanje na Koroškem v resnici precej dalekosežnejše, kakor bi si kdo na prvi mah mislil. Potegajte se, slovenski zdravniki, za lepe službe na obmejnih krajih, čaka vas toliko hvaležnega dela, ki ga premore samo neodvisen, izobražen mož. Splašiti vas ne sme peščica uradnikov in učiteljev, te lahko pritegnete nase s svojim vplivom, saj ste neodvisni, v socialno najuglednejšem položaju, zaslužek vam da kmet in slovenski delavec. Pridite in budite naše ljudstvo, ves Korotan vam bo hvaležen!

— **Krški pokneženi škof Kahn** skrbi pridno za neodrešene Nemce in nemškutarje. Zavedne slovenske duhovnike pošilja v nemške gore, nemške pa, če so količkaj zmožni slovenščine, nastavlja po mastnih slovenskih župnijah. Žal, da je tudi med koroškimi duhovniki najti nemškutarjev, ki pomagajo germanizirati slovensko prebivalstvo. Takšen propalica je župnik Križaj v Guštajnu, ki je dobil lepo guštajnsko župnijo le vsled tega, ker je zagrizen nemškutar, sicer pa rodom iz Idrije na Kranjskem. Saj hodi po südmarkinih shodih ter prepeva po gostilnah vsenemške pesmi v družbi tako pristnih Nemcev, kakor je on. Škof je ustregel guštajnskim uradnikom, ki najmanj rabijo duhovnike za dušne potrebe, pač pa za pomagata pri germaniziranju, s tem, da jim je poslal Križaja, ki jim naj pomaga reševati lažinamstvo. Slovensko prebivalstvo je skrajno razburjeno in celo „Mir“ si upa malo namigavati na te Slovence žaleče razmere. Prejšnjemu provizorju Teulu je škof izrečno zapovedal, da se ne sme umešavati v politiko, ker da s tem žali guštajnsko „nemško“ prebivalstvo. Hotel je pač pripravljati pot zloglasnemu Križaju, ki se je sedaj naselil v župnišču s svojim pregrešnim zarodom. Jeli to konsekvence, če se od strani škofa prepove slovenskemu duhovniku umešavati se v politiko, med tem ko delajo nemško-krščansko-socialno politiko na Koroškem brez izjeme samo nemški duhovniki? Blagor ti, Guštajn, zdaj dobiš nemške pridige!

Primorsko.

— **Učiteljsko vprašanje na Goriškem.** Priznано in nepobitno dokazano je, da je dobro in zadovoljno učiteljstvo eden prvih in glavnih pogojev za napredek vsakega naroda bodi v duševnem, bodi v gmetnem oziru. Moralo bi se torej po vsej pravici pričakovati, da je učiteljstvo glede na svojo težko nalogo in veliko odgovornost tudi tako plačano, da se more povsem posvetiti le svoji vzvišeni nalogi in da se mu ni treba pehati za postranskimi dohodki, da more svojemu stanu dostojno živeti in nastopati. Žalibog, da temu ni tako! Goriška je v tem oziru zaostala daleč za drugimi deželami, v katerih so se prijémki učiteljev že davno primerno zvišali. Radi tega nedostatka in prisiljeni po krulečem želodecu bombardirali so goriški učitelji od l. 1902. leto za leto deželni zbor za uravnavo in povišanje plač. Deželni zbor pa je imel za vse peticije gluha ušesa, izgovarjaje se, da ni možno dobiti pokritja za zvišanje prejemkov meščanskih in ljudskih učiteljev. Slednjič se je deželni zbor vendar toliko ohrabril, da je naložil v seji 21. junija 1902. šolskemu odseku, naj prouči to pereče vprašanje in stavi svoječasno primerne predloge. In je deželni zbor res te predloge sprejel v seji 3. januarja 1903. Ta zakonski načrt je bil pa tako sestavljen, da se je moralo biti brez drugega prepričan, da ne bo nikdar potrjen, kar se je tudi zgodilo. V seji 10. novembra 1904. je sprejel deželni zbor popravljeni zakonski načrt, pa tudi ta radi netočnosti, ki jih je bilo v njem, ni našel milosti pri vladi, ki je koncem l. 1905. vrnila načrt deželnemu odboru nepotrjenega. Deželni zbor je sprejel v seji 24. novembra 1905. novič popravljeni načrt zakona, ki je dobil najvišje potrjenje 14. januarja 1906. S tem zakonom se je določila plača učiteljem 1.

razreda 1600 K, 2. razreda 1400 K in 3. razreda 1200 K. V drugih deželah pa dobivajo po 2400, 2200 in 1800 K, in imajo petletne dobe po 200 K, v nekaterih se je znižala tudi službena doba na petintrideset let in se prištevajo pokojnini tudi stanarina, kar vsega na Goriškem ni. Da pa ob današnji draginji učitelj s svojo plačo, in posebno še, ako ima družino, prav težko izhaja, tega se ne more tajiti. Posledica temu je, da se učitelji izseljujejo v druge dežele, kjer so boljše remunerirani in da na Goriškem primanjkuje moških učiteljskih moči in se morajo na moška učiteljska mesta imenovati ženske. Na mestni šoli „pod Kapelo“ v Gorici sta razpisani dve učiteljski mesti že v tretjič, a nikdo ne kompetira. V gradiščanskem glavarstvu pa ne morejo popolniti nič manje nego 42 učiteljskih mest; tudi v slovenskem delu dežele je mnogo praznih služb. Da ljudski pouk ne bo še dalje nazadoval, mora novi deželni zbor poskrbeti, da se učiteljske razmere uravnajo enakomerno v drugih deželah, za kar je seveda potrebna nekaj več evrenka. Tega pa se že dobi z dobro voljo, saj se dobivajo tudi tisočaki za „dobro roko“ deželnim uradnikom, ki so že itak izvrstno plačani. Sploh pa je vsak delavec upravičen do tega, da se njegovo delo pošteno plačuje; torej so do tega upravičeni izobrazovatelji ljudstva na deželi!

— **Nova dalmatinska železniška zveza.** Železniško ministrstvo je podelilo odvetniku dr. Henriku Viljemu Grafu na Dunaju v zvezi z Josipom pl. Wenusehem, železniškemu ravnatelju v p., za dobo enega leta pravico za tehnična pripravljavska dela za gradnjo normalnotirne železnice, ki bi vezala Dunaj z Zadrom v 17 do 18 urah. Proga bi se imela zgraditi od postaje Matulje do zaliva Preluka; med otoki Cres, Krk in Kvarnerol bi prevažal prevozniki brod na otok Pag; tu bi sledila železnica čez ravnokar imenovani otok, potem pa zopet brod do dalmatinske kopnine in železnica do Zadra. Imenovana sta predložila tudi načrt za preosnovo zaliva Preluka v trgovinsko pristanišče; stroški te preosnove so proračunjeni na pet milijonov kron.

* **Čudna stava.** Lansko leto je sklenil neki trgovski potnik z ameriškim sportsmanom na Dunaju stavo za 40.000 K, da se bo celo leto neprestano vozil v brzovlakih med Dunajem in Inomostom. Ako bi le enkrat zamudil zvezo ali bi bil le en dan bolan, bi stavo izgubil. Dne 31. januarja 1907 je potnik vstopil na Dunaju v brzovlak, ki ga ni več zapustil do 31. jan. 1908. V Inomostu, oziroma na Dunaju je pač izstopil, a že s prihodnjim brzovlakom je moral vožnjo nadaljevati. Železnična uprava mu je izdala poseben koledar, v katerem so mu postajenačelniki na Dunaju in v Inomostu vsak dan potrjevali vožnjo. Seveda je na vlak jedel in spal, se preoblačil itd. Dasi ga je med letom za par dni napadla huda influenza, vendar se je premagoval ter se neprestano vozil. Sedaj je stavo dobil ter dvignil pri notarju deponiranih 40.000 K. Na večno tresenje in ropotanje pa se je njegovo živčevje tako navadilo, da ne more drugače zaspati, kakor da mu delajo umetni ropot vlaka.

* **Berači na Kitajskem.** V samem Pekingu je nad 100.000 beračev, ki znašajo štiri del vsega prebivalstva. Ti berači tvorijo svoje lastno društvo, katerega načelnik se imenuje „beraški kralj“. Vsi člani priznavajo svojemu kralju samodržstvo ter ima pravico nad življenjem in smrtjo. Policija mu je najbrže še hvaležna, da ji pomaga držati mnogobrojno sodrgo v redu, zato policija nikoli ne poseže, ako pride do konflikta med „kraljem“ in njegovimi podaniki. Kralja si volijo po splošni volilni pravici, in tako so berači v Pekingu edini državljani v celem cesarstvu, ki imajo volilno pravico. Beraški kralj se redkokdaj prikaže svojim podanikom: njegovo dostojanstvo mu tega ne dopušča. Mnogo popularnejša pa je kraljica, ki ima razne zveze z mestnimi oblastnjami. V beraškem ozirju je Peking razdeljen v več okrajev, a vse hiše so uvrščene v dva tarifna razreda. Ako bi kateri berač dobil manjšo miloščino kakor mu „gre“ po tarifu, vzame si dva tovariša za priči ter pride drugi dan protestirat. Dvakrat na leto, spomladi in jeseni, je določen po en dan posebej za berače. Ta dan ima vsak berač pravico vzeti iz vreče pred vsako prodajalno pest rži ali pa prosa. Razun beračev-„strokovnjakov“ je v Pekingu na stotine slepcev. Ti hodijo v celih karavanah 10 do 20 v gosjem redu. Vsak drži levo na rami svojemu predniku, desnico pa moli za milodare.

* **V domišljiji se ustrelil.** V Budimpešti je prišel 18letni delavec Josip Bruckner do žalostnega sklepa, da se ustrelil. Zdravniki so ga našli nezavestnega, poleg njega samokres, iz katerega so bile izstreljene tri kroglice. O ranah in o krvi nikjer sledu. Zdravniki so mladenci vbrizgali eter ter ga osvestili. Vprašali so ga, kaj je storil. Bekel je, da je trikrat sprožil v se, tretjič v glavo. Kroglica je v možganih, ki ga hudo bolijo. Zdravniki so preiskali glavo, a rane ni bilo nikjer. Sedaj je dognano, da je Bruckner v velikem razburjenju zgrešil strele, a si je domišljjal, da se je zadel. Nesrečnega, ki se je zopet onesvestil, so pripeljali v bolnišnico. Zdravniki dvomijo, da ostane živ.

Današnji številki smo priložili položnice in sicer naročnikom, ki dolgujejo naročnino za lansko leto, z naznačeno svoto; naročnina je zaračunana do konca marca.

Gospodarstvo. Kmetijski utrinki.

Dopis s kmetov.
(Konec.)

Ta zakon ali pravilo je tako primitivno, da ve zanj vsak najslabši in neizobraženi obrtnik. Samo omenjena trojica ne ve zanj in hoče z nadprodukcijo zvišati cene živine ter tako kmetu pomagati. Toda pardon, to velja morda le za gospoda Legvarta. Dr. Krek je preveč prebrisana glava, da bi tega ne vedel, in zanj velja druga eventualiteta našega občudovanja.

On vidi namreč samo konzumenta in je s svojo odsotnostjo pri glasovanju o dr. Rennerjevem predlogu tudi posredno dokumentiral za kmeta oderuha. Ker se je namreč takrat našlo še dovolj mož, ki so preprečili drzno zavratno nakanjo na gospodarsko usodo našega kmeta, spremenil je ta mož svojo taktiko ter kalkuliral tako: Če ne gre z odprtjem meje, pa udušimo z domačo naprodukcijo vsako zvišanje živinske cene. Pri tem ubijem 2 muhi z enim udarcem. Pomagam konzumentom do cenega mesa, obenem bom pa veljal za velikega prijatelja kmetov. Pri nas je že tako, da velja vsakdo za velikega kmetijskega strokovnjaka ter prisrčnega prijatelja kmeta samo, da se le na vse grlo dere: Kmet le živino redi, ta te bo rešila. Kako je pa z gospodarsko stranjo živinoreje, pa modro molči. Načrt je tako premeteno in umno izmišljen, da je vreden dr. Kreka, ki je priznано jako prefrigan mož. In res se mu je vsedel na lim gospod Legvart in celo stari gospod Povše, ki je nedavno trdil na nekem shodu, da je hlev vendarle edini dohodek kmetov.

Prvi vzlic svojemu slušateljstvu ter obiskovanju 5 visokih kmetijskih šol ter kurzov ne ve za to najprimitivnejše pravilo trgovskega izmenjavanja blaga, da se namreč z nadprodukcijo kakega predmeta ne dajo zvišati cene istemu. Mari bi izpustil 4 akademije, pa vprašal navadnega črevljarja, pa bi mu to povedal, kar je bolj važno, kakor ono, kar se je naučil. Živalsko telo se je že velikokrat primerjalo s tvornico z jako komplicirano mašinerijo. Če pri tej tvornici stanejo surovine več, kakor se skupi za proizvajani predmet, potem vsi tehniki, strojniki in inženirji ne bodo rešili tovarne gospodarskega poloma, ampak priti bo moral kupčijsko izobražen človek, ki bo izračunil stroške za surovine, vloženi kapital ter režijo in po tem nastvil ceno produktu. Če se pa taka cena ne da doseči, bo pa takoj svetoval obrat ustavititi ter tovarno zapreti.

To je glavno, velja povsod in tudi za živinorejo. Dokler pa gospod Legvart le ob knjigah živino redi, pa se seveda tega ne bo naučil.

Gospod Povše je pa vendar že na svoji koži občutil, kaj se pravi živino rediti in je rajši svoja posestva dal v najem.

Torej gospodje, da ne bodete več slepih miši lovili, vam pa mi povemo, kaj je kmetijska politika, od katere ve posebno dr. Krek veliko povedati. V dejanju obstoji ta pri njem v tem, da teče ven, kadar se gre za odprtje mej, in bo glasoval gotovo za trgovinsko pogodbo s Srbijo, po kateri se bo smelo uvažati na leto meso 70.000 prašičev ter 35.000 goved. In bo še cel svoj klub haranguiral, da bo glasoval za to, kazaje na nevarnost državnega obstoja; v resnici bo pa mislil na konzumente. Dr. Krek je s svojo zgornostjo še ostale gospode tako predelal, da gredo čez drn in strn za njim, čeravno je to največja škodljivost za njihove volilce-kmete.

Torej če krošnjarije po kmetih s svojo robo pod firmo kmetijska politika, tedaj povejte kmetu, da je edino le nadprodukcija (vzredi se, če se ne motimo okoli 14.000 goved na leto več, kakor se porabi) kriva nizkih cen živine in torej slabega kmetovega položaja, ter da je edina pomoč ohranitev zaprtij in omejitev produkcije. Povejte mu, da naj vsak polovico manj živine redi ter izpadek pri gnoju dopolni z umetnim gnojilom za njive ter z večjo varnostjo in boljšim spravljanjem ter hranjenjem domačega gnoja. To propagirajte povsod in tudi po drugih deželah, pa bodete videli v 2 letih učinek.

Pa kaj bi vam pravili, ko ste v srcu nasprotniki producenta ter s prisiljenim patosom deklamujete o kmetu trpinu, obenem pa igrate ulogo dvoživke, doma tako, na Dunaju pa tako.

Gospod Gostinčar je pa le majhen učencec velikega mojstra ter se z njim dalje ne bavimo, ampak mu le kličemo: Čahej, stopi doli.

Edini naš up je gospod vitez Simič pl. Hohenblum, ki je za nas že več storil, kakor sto kmetijskih poslancev a la Krek in Gostinčar, in čegar podoba bi moral imeti slehern kmetovalec obešeno na častnem mestu v hiši.

Končno še nekaj. Veliko teh propagatorjev živinoreje dobiva svojo plačo iz etata poljedeljskega ministrstva.

Proti temu odločno protestujemo, ker ti ljudje ne pomagajo kmetu, ampak je uspeh njih delovanja bodisi hote ali nehoti ta, da drugi stanovi poceni meso jedo, kmet pa strada. Ti agentje mesojednih stanov naj dobivajo svojo plačo od novoustanovljenega delavskega ministrstva, ne pa poljedeljskega.

Dosedaj smo si ogledovali sedanost, obrnimo se še k prihodnosti. Trdno smo namreč uverjeni, da tudi kmetom kranjskim vremena bodo se zjasnila. Samo da se enkrat zave svojega žalostnega položaja, spozna vzroke tega ter uvidi svoje izkoriščevalce. Francoski kralj Ljudovik XIV. je izustil ponosne besede: L'état c'est moi, ki so bile v dobi absolutnega avtokratizma docela upravičene. Z isto pravico kličemo v sedanji dobi demokratizma kmetje: država smo mi. Ogromna večina zemlje, ki tvori državo, je naša last, in 70% vsega prebivalstva živi na kmetih ter ima identične gospodarske interese. Seveda se bo ugovarjalo, državne davke plačuje po večini veleindustrija ter veletrgovina. Pri tej priliki moramo ovreči tudi to laž. Ali plačuje veleindustrijec ali veletrgovec te davke iz svojega žepa in premoženja? Odločno rečemo, ne. Temveč, on prodaja izdelke in blago toliko dražje, kakor ga proizvajanje ter nabava stane, da mu nosi vloženi kapital do 20% ter še vse davke plača. Torej le tisti, ki stvar kupi in porabi, plača z višjo kupnino tudi del onega davka, ki ga industrijec direktno odda državni blagajni. Le tista podjetja plačujejo res davek državi, ki producirajo za eksport. Kar se pa doma porabi, od tega plačujemo davek konzumenti, in od teh tvori kmetijsko prebivalstvo 70% kontingent.

Sicer pa *ὁδὸς μοι, πού στέφ, καὶ κρησσο τῆν γῆν*, rekel je Arhimed. Ta *πού στέφ* dvakrat podčrtamo. Prosim vas, ali morejo mesta in tovarne v zraku viseti. Res živimo v dobi zračnih avtomobilov ter vodljivih zrakovlovov, vendar še ne bomo tovarn v zraku zidali. Najprej je bil kmet, nato dolgo časa nič in potem se je šele pričelo ostalo razvijati. Če kmet res ni za drugo kakor za napatje na svetu ter ga je treba uničiti, pa postavite Dunaj ali kako drugo mesto na samotni otok tihega oceana, bodemo videli, kaj bo počel s svojimi 2 milijonoma prebivalcev, s svojimi tovarnami, trgovino itd. Menda prično kmalu klicati, kmet, kje si? Dejstvo je, da zemlja, ki jo kmet obdeluje, živi vse ljudi, in da v daljni posrednosti vsi ljudje od kmeta žive, katerim ta flako dela. Toda vzbudimo se tudi mi iz tritisočletnega suženjstva in trpljenja ter pričnimo zahtevati svoje mesto na solneu blagostanja in zadovoljnosti.

Socijalna demokracija se hoče razširiti tudi po kmetih. Tega ni treba. Mi smo že socialni demokratje. Toliko časa smo opazovali to gospodo pri njenem delovanju, da smo se ga že dobro naučili in naj le pazijo, da učencec ne prekosi mojstra. Samo ne vemo, če bodo veseli teh svojih sodrugov.

Koncem članka „Stvari do dna“ smo izjavili, da je edina pomoč ter rešitev iz našega bednega položaja zvišanje naše plače 60 h na dan, ker s tem ne moremo živeti. In ker se to drugače ne da, pa s silo, t. j. s štrajkom živinoreje. Vidite, kako marljivi učenci smo. Vse to smo se od vas naučili. Mesto da nas psujete, bodite veseli svojih učencev. Vaše seme je padlo na rodovitna tla, čeprav delate pri tem kisle obraze.

Če se torej v industrijska podjetja vloženi kapital obrestuje do 20% in ima že vsak cestni pometlač 3 K na dan, smemo pač tudi kmetje zahtevati vsaj 5% obrestovanje ter dnino 2 K. Kaj bo z ostalimi stanovi, to nas malo briga, saj se tudi ti ne brigajo za kmeta, četudi lakote gine. Vendar jim damo nekaj svetov. V kratkem izide letno poročilo ljubljanskega magistrata, iz katerega bo razvidno, koliko se v Ljubljani na leto mesa poje, vina, piva, žganja, ruma, konjaka, šampanjca itd. popije ter sicer porabi. Tedaj vzemite svinčnik v roke, pa izračunajte, koliko znaša izdatek ljubljanskega prebivalstva za meso in mleko, ki sta za življenje potrebni, ter koliko za opojne pijače, ki se vsled protialkoholnega gibanja ne morejo smatrati za neobhodno potrebna živila. Da, da, če bi se dalo mleko in meso alkoholizirati, pa bi ne bil predrag liter mleka 1 K ter kg mesa 3 K. Saj se plača toliko za liter vina ali žganja, ki nima nobene redilne snovi v sebi. Kje pa so še izdatki za parfume, briljante, zlatino, nakitja, plese, športne itd., kar menda tudi ni neobhodno potrebno za življenje. Potem pridejo še izdatki za takozvane telesne potrebe. Ko so se vršile znane umazane obravnave na Dunaju, so izpovedale nesrečne žrtve, da so potrošili gospodje do 200 K na en večer ali še več.

Torej kmet naj dela za 60 h na dan, gospoda se pa zabava in masti ter upije, da jo kmet odira. Poznal sem gospo, ki je mirno potrosila 40 K za pojedino, ko pa je prinesla kmetiča krompir naprodaj, pa se je pol ure pogajala, ali bo 1 kg 7 ali 8 h.

Sicer se nam bo ugovarjalo, da ima mestno prebivalstvo tudi kulturne potrebe, za katere mora plačevati. To je sicer vse lepo, ampak kmet pač ni primoran pri tem stradati. Tudi mesten človek, če je lačen, ne bo šel na ples, h koncertu ali v gledališče. Če velja za vse stanovne primum vivere deim philosophari, torej naj velja ta rek tudi za kmeta. Najprej mu pomagajte s tem, da mu

boljše plačate njegove pridelke, do vsaj človeka vredne plače, potem bomo pa že dali s sabo govoriti.

To velja posebno onim, ki upijejo, kmet izobrazi se, potem boš pa lahko živel. Za glad, trpljenje in smrt je vsakdo kmalu dosti študiran. Govori in piše se namreč, da je neizobraženost kmetova kriva njegovega slabega položaja, in kaj čez noč se je razupilo kmetijstvo za veliko umetnost, katere se je treba učiti, učiti in učiti. Učiti se je res treba, pa ne kmetijstva, to že znamo in tudi izobraženi smo, to vidite, ampak spoznanja, kaj se nam spralča, kaj ne, ter iz tega vidika potem po krajevnih razmerah svoje gospodarstvo uravnati. Denimo gospoda Legvarta na 100 oralov veliko posestvo z 20—30 govedi kam v hribe, ki je oddaljeno od prometnih sredstev, pa bo vzlic svojemu obiskovanju peterih kmetijskih akademij v 3 letih prišel na kant. Torej le manj teoretične učenosti, pa več praktičnega znanja v vnovčevanju produktov, pa bo stvar vse drugače šla.

Pri koncu smo. Že vidimo zarjo, ki napoveduje boljše bodočnost našemu kmetu. S „Slov. Gosp. Stranko“ kličemo: Boj korupciji, boj izkoriščevalcem, zatiralcem ter sramotilecem kmetijskega stanu. Socialnodemokratskega terorizma mora biti konec. Le naj groze proti našemu nastopu z demonstracijami, kravalni, rebeljonom ter generalnim štrajkom vseh konzumentov. Le pričnite štrajkati, mi prenesejo vaš štrajk magari 10 let. Posebno nas bo veselil štrajk davkarjev in biričev. Sicer pa, čemu tvorijo naši sinovi skoro izključno vojaški kontingent, država smo mi, pa tudi kmetijska pest ne zna samo delati ampak tudi udariti. Naša zemlja nam je svetišče, katero smo podedovali od roda do roda, pa da bi nas internacionalni brezdomovinci raz njo pregnali? Ne boš!

Tebi, kmetijska raja, pa kličemo: Le vkup, le vkup, uboga gmajna, vstani bedni narod moj, Tvoj je vstajenja dan!

Tržno poročilo.

Denarni promet.

Dunajska borza. Zelo slabo je vplival na dunajski denarni trg predlog v državnem zboru, da naj se posebej obdavi železninska industrija. Vsled tega so posebno močno padli vsi papirji železninske industrije, med njimi alpinske in montanske akcije. Vendar pa se je položaj že nekoliko zboljšal. Notirale pa so kreditne akcije 638, ogrska kreditna banka 750·50, bančno društvo 531, zemljiška banka 442·75, državne železnice 683·50, lombardi 136·75, alpinske montanske akcije 693, ruska rent 93·25. Bančna obrestna mera 4½%, privatni diskont 4, daljši 4⅝ do 5⅞%.

Promet s pridelki.

Poročila iz inozemstva, posebno iz Amerike govore o zelo neugodnem stanju ozimine, kar pa na avstrijski trg nič kaj ne vpliva, vsled česar ni skoraj nikakoršnih izprememb v cenah. Ponudbe so tako majhne, da bi v normalnih razmerah nikakor ne zadostovale, a sedaj, ko ni skoraj nikakih kupecev, je celo še to, kar je, preveč. V Budimpešti je posebno pri terminski kupitji opažati veliko padanje cen. Cene na dunajskem trgu so se zvišale edino pri koruzi, katera se v precejšnji meri izvažava v Nemčijo, drugod so cene padle, posebno pri pšenici in rži.

Cene za vsakih 50 kg so notirale ab Dunaj:

Pšenica, tiška 76 do 79 kg K 11·80 do K 12·30, slovaška 77 do 81 kg K 11·10 do K 11·50; nižeavstrijska in moravska, K 10·90 do K 11·20.

Rž, slovaška 72 do 75 kg K 10·25 do K 10·55; peštanska 72 do 75 kg K 10·35 do K 10·60; avstrijska 72 do 75 kg K 10·15 do K 10·40; ogrska 72 do 74 kg K 10·25 do K 11·50.

Ječmen moravski K 8·25 do K 8·60, slovaški K 7·50 do K 8·60.

Koruza, ogrska K 6·75 do K 6·95.

Oves, ogrski izjemne vrste K 8·30 do K 8·55; prve vrste K 8— do K 8·25.

Špirit kontingentira prompt ab Dunaj K 60·60 D, K 61— Bl.

Repno olje vsakih 100 kg prompt ab Dunaj K 97— D, K 98—.

Laneno olje vsakih 100 kg prompt ab Dunaj K 68— do K 68·50.

Petrolej vsakih 100 kg: kavkaško rafinirano brez soda, prompt ab Trst, transito K 11·50 do K 12— B.

Meso. Cene za kilogram so sledeče:

goveje meso prednje	K 0·60 do K 1·65
„ „ zadnje	„ 0·94 „ 1·80
telečje	„ 0·70 „ 1·80
svinjsko „ ogrsko	„ 1·16 „ 1·56
ovčje	„ 1·08 „ 1·28

Mast za vsakih 50 kg: domača, svinjska, s sódrom prompt K 69— D, K 70— B ab Dunaj.

Loj, prompt K 34— D, K 35— B ab Dunaj.

Slanina, bela brez zaboja prompt K 58— D K 59— B ab Dunaj. Cena padla.

Sladkor, v kockah za 100 kg: brutto K 78— D K 79— B, kristalni sladkor prompt K 67·50 D, K 68— B ab Dunaj.

Kava, za vsakih 50 kg: Santos Good Average B 47— D; K 48— B; Santos Perl Good K 51— D; K 52— K prompt od Trsta. Tendenca mirna.

Glasovi odvetniških in notarskih uradnikov.

Naš izredni občni zbor.

Kakor napovedano, se je pretečeno nedeljo, dne 5. t. m. vršil izredni občni zbor našega društva v tuk. hotelu „Južni kolodvor“. Udeležba z dežele, posebno z Dolenjske je bila naravnost velika, kar seveda ne moremo trditi tudi o tovariših iz Ljubljane, ki pri znani ljubljanski komoditeti ali sploh niso prišli, ali pa šele uro po napovedanem začetku. Vsled tega se je zborovanje pričelo tudi šele ob pol 11. uri. To pa nikakor ne gre. Kakor smo se informirali, je menda prišlo pri vseh ljubljanskih društvih precej v navado, da se zborovanja vrše dokaj pozneje, kakor napovedano. Toda to je prokleta razvada, ki ne more roditi nikdar dobrega sadu, najmanj pa pri kaki stanovski organizaciji. Točnost mora biti povsod, najbolj pa se mora točnost zahtevati pri društvih, kakor je naše. Ako bodemo povsod tako brezbrizni, ne dosežemo nikdar ničesar.

Po teh splošnih opazkih preidemo na zborovanje samo, katerega je otvoril predsednik tov. K a m e n š e k, izrazujoč veselje na častni udeležbi z dežele, posebej pozdravljajoč tudi tovariše iz Kočevja. Zboru je predstavil zastopnika nadzorovalne oblasti, magistratnega komisarja g. J a n č i g a j a in se zahvalil časnikarjem, ki so se prijazno odzvali našemu vabilu in nas posetili. V nadaljnjem govoru je omenil, da je ta izredni občni zbor posledica ustanovnega shoda in da stopa današnji odbor pred občni zbor, da ta sodi o njegovem trimesečnem delovanju in temu delovanju pritrdi ali ga zavrne. Vodstvo si je začrtalo program, po tem programu je delovalo ves čas in se ga ni zgrešilo. Nato imenuje zapisnikarjem tov. M e n c i n g e r j a in C h r i s t o f a, rediteljem tov. P e t r i č a in S i f r a r j a, overovateljem zapisnika pa tov. M e d v e š e k a in R o z m a n a.

K naslednji točki dnevnega reda je prečital tajnik zapisnik ustanovnega shoda društva od 5. januarja 1908, ki se je brez ugovora odobril, na kar je podal leta obširno tajniško poročilo o trimesečnem delovanju, pri tem pa povdarjal na prvem mestu, da je današnji občni zbor se sklical radi tega, ker se je izražalo različne želje radi zastopanja v odboru in ker je vodstvo hotelo čim preje ugoditi pojavljenim željam, da se ne bo kdaj očitalo, da je bilo društveno delovanje radi tega ovirano. Društveno delovanje se je omejilo zlasti na n a b i r a n j e č l a n o v. Na ustanovnem shodu je bilo priglasenih 88 članov. Med tem časom je pristopilo 48 članov, ker pa sta izstopila dva tovariša iz društva in so trije zapustili naš stan, šteje društvo sedaj faktično 131 rednih članov. Poleg tega je društvo pridobilo enega ustanovnika in 6 podpornikov. Ti vspehi so sicer zadovoljivi, toda bili bi lahko še boljši, ako bi se nekateri tovariši zavedali bolje svoje stanovske dolžnosti. V ta namen, da si pridobi društvo člane, je prirejaló vodstvo, odnosno organizacijski odsek društvene sestanke in sicer v Kranju, Novem mestu in Postojni. Prirejali so se pa tudi prijateljski sestanki v Ljubljani, ki so bili deloma dobro, deloma tudi slabo obiskani in ki se vrše vsako prvo soboto v mesecu. Odbor pa pri vsem tem ni pozabil tudi drugih stanovskih vprašanj in se je pečal z njimi, kolikor se je mogel. Glede nedeljskega počitka je sicer sklenjeno od odvetniške in notarske zbornice, naj se uvede obvezen nedeljski počitek, toda sklepa sta drug od drugega odvisna in tako se dogaja, da v nekaterih krajih še nimajo nedeljskega počitka. Zato je odbor ukrenil, kolikor je bilo v njegovih močeh, da se temu nedostatku odpornosti in je naznanil tudi slučaje kršenja odvetniški zbornici. Odbor se je pečal dalje tudi z vprašanjem glede starostnega zavarovanja in morebitnega nadomestnega zavoda in bil glede tega v zvezi z državno stanovsko organizacijo. Vspehi in pa končna odločitev se v najkrajšem času morajo pokazati. Glavna naloga pa je bila za vodstvo, da se je pečalo z zakonsko predlogo o ureditvi službenega razmerja in na to vprašanje je bilo osredotočeno tudi vse delovanje. Doseglo se je precej; odvetniški in notarski uradniki so sprejeti v narodnogospodarskem pododseku v to predlogo in upati je, da postane ta predloga kmalu zakon, zaeno z zakonom pa stopijo v veljavo tudi po tem zakonu veljavne kolektivne pogodbe in tedaj šele bo zadobila organizacija tisto moč, ki jej gre.

Društveno delovanje je bilo obširno in se je moralo deliti v posamezne odseke. Organizacijski in posreovalni odsek sta kolikor toliko poslovala, deloma je bilo to poslovanje združeno tudi s tajniškim opravilom. Kako pa je

časnikarski odsek deloval, to se razvidi in naših glasov v „Novi dobi“ in pa iz brošure, katero smo izdali.

Tudi stika z drugimi društvi je iskalo društvo in bilo v vedni zvezi s stanovsko državno organizacijo na Dunaju in z ostalimi slovenskimi stanovskimi društvi.

Pojavilo se je tudi vprašanje glede sistematične ureditve plač; nekatere predpriprave so se izvršile, toda stanovski tovariši so sami krivi, da niso bolj dozorele, ker niso poslali zaprosenih podatkov, na podlagi katerih bi se s suhimi številkami dokazala upravičenost naših zahtev.

Odbor se je o društvenem delovanju posvetoval v dvanajstih sejah in pri tem provizorično določil članarino in načelnike odsekov, ker se je to na ustanovnem shodu pozabilo in bi bilo društveno delovanje zaradi tega lahko ovirano.

Najboljše se razvidi društveno delovanje iz števil. Odposlalo se je iz društvenega vodstva v treh mesecih 237 dopisov, prošenj, peticij in vabil z raznimi prilogami, 337 brošur, organizacijski odsek je odposlal 49 dopisov, predsedstvo 30. Skupno število odposlanih pošiljatev je bilo 1092, dočim se je prejelo v celoti 96 dopisov.

Zasluge za društvo si je že v tem času steklo slovensko časopisje, ki je brezplačno sprejemalo društvene vesti in za kar jim gre najiskrenejša zahvala, pri akciji zaradi ureditve službenega razmerja pa posebno državni poslanci gg. dr. Krek, dr. Ofner in Reumann.

K temu poročilo se je priglasi kot prvi tov. P e t r i č, ki je raztolmačil natančneje sklepa odvetniške zbornice kranjske in notarskega kolegija in izvajal, da se nedeljski počitek ni še povsod upeljal. Radi tega predlaga, naj se sprejme sledeča peticija, ki naj se dopošlje na odvetniško zbornico, obenem pa o tem obvesti tudi notarski kolegij.

Peticija se glasi:

Ker je občni zbor odvetniške zbornice kranjske sklenil 19. junija 1907, da se uvede z dnem 21. julijem 1907 popolen nedeljski počitek v Ljubljani in Novem mestu, po drugih pisarnah na deželi pa, kakor hitro ga uvedejo tudi c. kr. notarji, ker je nadalje kranjski notarski kolegij sklenil na svojem občnem zboru dne 15. decembra 1907, da se uvede po vseh notarskih pisarnah popolen nedeljski počitek pod pogojem, da isto storijo tudi odvetniki kranjski, ker pa kljub temu sklepa še ni uveden nedeljski počitek po vseh odvetniških in notarskih pisarnah na Kranjskem, prosimo: Visoka odvetniška zbornica kranjska blagovoli, izvršuje sklep svojega občnega zbora z dne 19. junija 1907., obvestiti vse svoje p. n. člane, da je v smislu sklepa gori navedenih občnih zborov uveden obvezen nedeljski počitek po vseh odvetniških in notarskih pisarnah na Kranjskem, zaukazati, da ga imajo vsi zbornični člani uvesti, v kolikor ga še niso, in o tem obvestiti c. kr. notarsko zbornico kranjsko.

Tov. T a v č a r predlaga, naj se obvesti o sprejetju te peticije tudi danes zborujoče odvetnike, in pri glasovanju se sprejmeta predloga tov. Petriča in Tovčarja.

Tov. C h r i s t o f graja, da se niso vršili sestanki v Ljubljani tako, da bi bili združeni s poljudnimi predavanji in kakim referatom, kar bi bilo po njegovem mnenju jako umestno, na kar mu odgovarja tov. M e n c i n g e r, da je vodstvo pač že mislilo na take sestanke, da je pa za prvo moralo opustiti take sestanke in se zadovoljiti z navadnimi sestanki, katerih namen je, da se tovariši med seboj seznanijo. Najprej je treba tesne medsebojne spojivte, ostalo bo potem samo ob sebi prišlo.

Ker nima k tajniškem poročilu nihče kaj pripomniti, se isto odobri, na kar poda blagajnik tov. T a v č a r blagajniško poročilo, ki izkazuje dohodkov 620 K 87 h, izdatkov pa 367 K 91 h, stanje blaganje s 5. aprilom je torej 253 K 46 h, od katerega zneska je naloženih 151 K 31 h v poštni hranilnici, dočim je ostanek po 101 K 15 h kot gotovina pri blagajniku.

K temu poročilu ne pripomni nihče in se odobri, na kar predlaga tov. tajnik, naj občni zbor odobri provizorične sklepe društvenega vodstva, namreč določitev mesečnine po 60 h za one, ki imajo pod 100 K mesečne plače, in po 1 K za one, ki imajo 100 K ali več na mesec, kakor tudi provizorična določitev načelnikov posameznih odsekov, kar se tudi zgodi in ista mesečina tudi za naprej določi.

Tov. I v a n K r a j g e r iz Novega mesta in Janko R o z m a n iz Kranja sta kot nadzornika pregledala račune, našla iste v redu in predlagata tudi vodstvu absolutorij, kar se tudi zgodi.

Nato se preide k volitvam. Po daljšem prerekanju, kako naj se vrši kontrola volitev, se konstatira, da je navzočih 45 članov in da je ravno toliko pooblastil, torej zastopanih 90 članov. Pri volitvi predsednika je bilo oddanih 85 glasovnic in je dobil od teh tov. K a m e n š e k 64 glasov, tov. C i m e r m a n pa 21 glasov. Tov. K a m e n š e k se nato zahvali za izvolitev, pripomni, da ne obljubeje ničesar, kaj bo vse storil, storil bo pa, kar bo v njegovih močeh. Nato se voli s posebnimi glasovnicami odbor. Oddanih je bilo 80 glasovnic in so bili z večino izvoljeni v odbor sledeči tovariši: B a d o J e r e b, A v g u s t P e t r i č, A l f o n z M e n c i n g e r, P a v e l

Hirschman, Ivan Krajger, Matej Čadež in Fran Štor. Namestnikom sta bila izvoljena tov. Janko Rozman iz Kranja in Anton Kocjan iz Cerknice. Kot nadzornika pa Ivan Koemur in Richard Tavčar, oba iz Ljubljane.

S tem so bile volitve vodstva končane in ker se je zavleklo zborovanje radi skrutinija, se je prekinil občni zbor za dve uri, na kar se je vršilo skupno kosilo.

(Sledi.)

Spominjajte se Družbe sv. Cirila in Metoda!

Svojo bogato zalogo
VOZOV

novih in že rabljenih priporoča
izdelovatelj vozov

FRAN VISJAN

v Ljubljani, Rimska cesta št. 11.

FRAN JUVAN

posestnik valjčnega mlina v Srednjih
Gamelnjih nad Ljubljano

priporoča svoje

izvrstne mlinske izdelke.

Etika in politika.

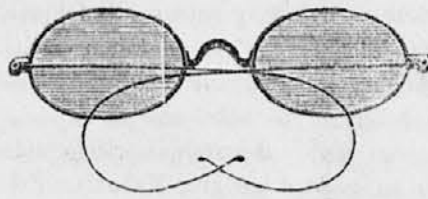
Pređaval v „Akademiji“ dne 24. februarja 1907 g. vsučil.
docent g. Albert Bazala iz Zagreba.

Ponatisk iz „Nove Dobe“.

Brošura po 30 vin. se dobiva v knjigotržnici g. Lav.
Schwentnerja v Ljubljani.

Fr. P. Zajec
Ljubljana, Stari trg 26

priporoča svoj dobro urejeni optični zavod,
kakor razna očala, ščipalce, daljnoglede, toplomerje,
zrakomerje itd. — Očala in ščipalci se napravijo na-
natančno po zdravniškem receptu.

Velika zaloga raznih
žepnih in sten-
skih ur

zlatnine in srebrnine.

Ceniki za optično blago in
separatni ceniki ur in zlat-
nine se razpošiljajo franco.

Somišljeniki!

Širite in naročajte povsodi „Novo
Dobo“! — Zahtevajte list po vseh
gostilnah in kavarnah!

Ustanovljeno 1842.

Telefon št. 154.

BRATA EBERL

Tovarna oljnatih barv, lakov in firneža.
Slikarija napisov. Dekoracijska, stavbinska
in pohištvena pleskarija. Električni obrat.

Prodajalna:
Miklošičeva cesta 6
nasproti hotela „Union“.

Delavnica:
Igriške ulice 6
Ljubljana.

„Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče št. 4

priporoča slavnim županstvom ter vsem c. kr. in drugim javnim uradom svojo

popolno zalogo uradnih tiskovin,

slavnim hranilnicam in posojilnicam se priporoča tudi v izvrševanje hranilnih
knjižic; slavnim narodnim in drugim društvom v izvrševanje vabil, pravil,
plakatov, diplom, ki jih izvršuje v navadnem ali v večbarvnem tisku najokusneje.

Postrežba točna in solidna.

Cene zmerne.

Prva
domača dolejnjska žganjarna
Ivan Rakoše i. dr.

Straža-Toplice

priporoča

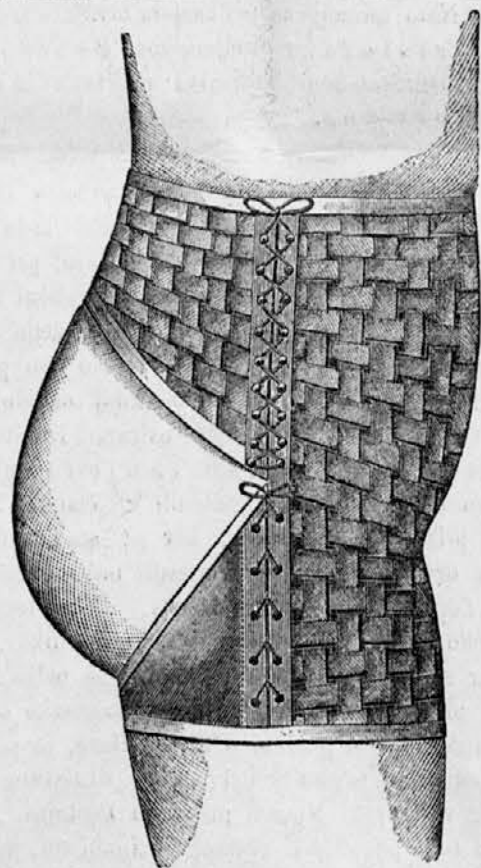
Slivovko navadno K 1'— lit.	Tropinovec navad. K 1'— lit.
III. " 1'10 "	III. " 1'10 "
" II. " 1'30 "	" II. " 1'20 "
" I. " 1'50 "	" I. " 1'40 "
Drožnik III. " 1'30 "	Brinjevec III. " 1'40 "
" II. " 1'50 "	" II. " 1'80 "
" I. " 1'80 "	" I. " 2'— "
Vinsko žganje (konjak) od 3 do 8 K = 1/10 litra.	

Spezialiteta „Slovenec“ narodna grenčica
narodni liker
od K 1'10 do K 1'20 liter.

Destilacija vsakovrstnih najfinejših likerjev
od K 1'— do K 1'80 liter.

Uvoz in izvoz čajnega ruma od K 1'— do K 2'— liter
i. t. d., i. t. d.

Odpošilja se v steklenicah, zabojih in sodih, ter se prazna
nepokvarjena posoda sprejme nazaj v račun in sicer
steklenice 10 vin. komad in sodi 5 vin. liter franco
Straža-Toplice. Na zahtevo se pošljejo vzorci brezplačno!

Izdelovatelja kirurg. instrumentov

Br. Hlavka, Ljubljana

atelje za ortopedične aparate in bandaže

Priporočata svojo veliko zalogo obvezil za
zdravstvo in bolniško postrežbo, bižejev, irigatorjev
aparatorov za inhalacije s paro in mrzlo, sterilizi-
rane obveze in pamuka, kakor tudi nogavic za
krčne žile, kilne pasove, vsakovrstne brizgalke,
stvari in aparate za samoklistiranje, najboljša kva-
liteta gumijevih posteljnih podložk. Vse bangade
se izdelujejo pod strogim nadzorstvom po odred-
bah p. n. gg. zdravnikov. — Zunanja naročila se
točno in diskretno dopošiljajo.

Galvanični poniklovalni zavod z motornim
obratom. Popravila se izvršujejo točno in ceno.

AVGUST BELLE

Unec pri Rakeku,

prva in edina domača opekarna s sušilnim stiskanjem (Trockenpressung).

Prične izdelovati pomladi 1908 zidarsko, zarezno in vso drugovrstno opeko v vsaki množini.

Podružnica v Celovcu

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Spljetu

v Ljubljani

Delniška glavnica:
2,000.000 kron.

priporoča promese na komunalne srečke po K 15¹/₂, zrebanje 2. marea, glavni dobiček K 300.000.
promese na Tiske srečke à K 7. zrebanje 1. aprila, glavni dobiček K 180.000. Obe prometl skupaj le K 21.

Reservni fond:
200.000 kron.

Rentni davek plačuje
banka sama.

obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun od dne vloge do dne vzdiga

po 4¹/₂%

Rentni davek plačuje
banka sama.

Sprejema zglasila za subskripcijo deležev Hotel. družbe z o. z. Triglav po 500, 1000, 5000 in 10.000 K

Svoji k svojim! Kupujte samo pri narodnih tvrdkah! Trgovci, ne naro-
čajte blaga pri protislovanskih tvrdkah!